

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Legislativa odpadového hospodářství v ČR

Jitka SMRŽOVÁ

© 2011 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jitka Smržová

obor Veřejná správa a regionální rozvoj - Sez. Ústí - Tábor

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 16 určuje tuto bakalářskou práci.

Název práce: **Legislativa odpadového hospodářství v ČR**

Osnova bakalářské práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Vývoj právní úpravy odpadového hospodářství
4. Legislativní požadavky pro nakládání s odpady
5. Zákonné nástroje
6. Povinnosti původců při nakládání s odpady
7. Zákonné odstraňování odpadu
8. Veřejná správa, správní řízení v oblasti odpadového hospodářství
9. Závěr
10. Seznam použitých zdrojů
11. Přílohy

Rozsah hlavní textové části: 30 - 40 stran

Doporučené zdroje:

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů /komentované znění/

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech /úplné znění/

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci /úplné znění/

Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství

Vyhláška č. 381/2001 Sb. Ministerstva životního prostředí, kterou se stanoví Katalog odpadů,

Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu

odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů /Katalog odpadů/

Vyhláška č. 383/2001 Ministerstva životního prostředí, o podrobnostech nakládání s odpady

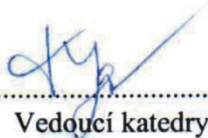
Vyhláška č. 376/2001 Sb. Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zdravotnictví, o

hodnocení nebezpečných vlastností odpadů

Další literatura po dohodě s vedoucím bakalářské práce

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Borská**

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2011

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 19. 2. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Legislativa odpadového hospodářství v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Janě Borské za cenné připomínky při vedení práce, odborné rady a konzultace, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

Rovněž mé poděkování patří vedení firmy ASTON – služby v ekologii, s.r.o. za praktické odborné rady a za užitečné informace.

Legislative waste management in the CR

Legal regulation on waste management

Souhrn

Téma bakalářské práce je zaměřeno na legislativu odpadového hospodářství v České republice. Odpadového hospodářství je součástí ústavně chráněného zájmu, a to ochrany životního prostředí a dotýká se přímo cyklu od výroby po spotřebu. Odpady jako vedlejší produkt společnosti, stejně tak ochrana životního prostředí se přímo dotýkají každého člověka, všech oblastí lidské činnosti a jsou důležitým prvkem národního hospodářství. Práce je zaměřena na problematiku právní úpravy odpadového hospodářství z pohledu firmy zabývající se nakládáním s odpady. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy, právní normy, zákonné nástroje, povinnosti původců a zákonné odstraňování odpadu. V závěru teoretické části je nastíněna problematika ve vztahu k veřejné správě, k její kontrolní činnosti a vedeným správním řízením. Praktická část se zabývá odbornými zkušenostmi firmy zabývající se nakládáním s odpady, jak změny v legislativě ovlivňují náklady firmy. Dále byl proveden strukturovaný rozhovor s odbornou veřejností a jeho vyhodnocení se promítá do závěru práce.

Summary

The bachelor degree diploma work is focused on the waste management legislation in the Czech Republic. The waste management is implemented and guaranteed constitutional interest as the protection of the Environment and covers the cycle from production to consumption. Waste as the by-product of the society as well as the protection of Environment are relevant to each person, every man activity and are the important element of the national economy. The work is focused on the waste management legislation background from the perspective of a company dealing with waste disposal business. The theoretical part states basic terminology, legal standards, legal tools, requirements on the producers and waste disposing in compliance with legislation. The final section of the theoretical part deals with the issues of the relation to the Public Administration, its inspection activities and administrative proceedings. The practical part deals with the professional experiences of the waste disposal company, how changing legislation impacts the costs of the business. The structural dialog was conducted with the professional public and the conclusion is given in the final part of the work.

Klíčová slova:

odpadové hospodářství, nakládání s odpady, oprávněná osoba, původce, legislativa, ostatní odpady, nebezpečné odpady, zákon o odpadech, kontrolní činnost

Keywords: waste management, waste handling, authorized person, originator, legislation, non-hazardous waste, hazardous waste, waste Act, inspection activities

OBSAH:

OBSAH:.....	7
1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika.....	11
2.1. Cíl práce	11
2.2. Metodika	11
2.2.1. Teoretická část	11
2.2.2. Praktická část	13
3 Vývoj právní úpravy odpadového hospodářství.....	14
3.1. Historický vývoj právní úpravy OH	14
3.2. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění	14
3.3. Připravovaný nový zákon o odpadech	16
4 Legislativní požadavky pro nakládání s odpady	18
4.1. Právní normy	18
4.1.1. Právní předpisy	18
4.1.2. Prováděcí předpisy zákona o odpadech:.....	19
4.2. Legislativní rámec.....	20
4.2.1. Působnost zákona o odpadech	20
4.3. Základní pojmy	21
5 Zákonné nástroje	22
5.1. Integrovaná prevence a omezování znečištění	22
5.2. Integrovaný registr znečišťování životního prostředí.....	23
5.3. Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností.....	24
5.4. Plány odpadového hospodářství.....	25
5.4.1. Plán odpadového hospodářství ČR	25
5.4.2. Plán odpadového hospodářství kraje.....	26
6 Povinnosti původců při nakládání s odpady.....	27
6.1. Zařazení odpadu.....	27
6.2. Hierarchie nakládání s odpady	28
6.3. Třídění a shromažďování odpadů	29
6.4. Odpovědnost původce	29
6.5. Odpadový hospodář	30
6.6. Plán odpadového hospodářství původce	30
7 Zákonné odstraňování odpadů	32
7.1. Evidence odpadů.....	32
7.1.1. Ohlašování produkce odpadů	32

7.1.2. Poplatky za uložení odpadů na skládky.....	33
7.1.3. Souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady	33
7.1.4. Zařízení.....	34
7.2. Přeprava odpadů.....	34
7.2.1. Evidence při přepravě nebezpečných odpadů	35
7.3. Zpětný odběr některých výrobků.....	35
8 Veřejná správa, správní řízení v oblasti odpadového hospodářství.....	38
8.1. Organizace veřejné správy	38
8.2. Kontrolní činnost v odpadovém hospodářství	38
8.2.1. Kontroly provedené ČIŽP	39
8.3. Sankce, nápravná opatření	40
8.3.1. Lhůty	41
8.3.2. Příjmy z pokut	41
8.4. Právní odpovědnost v právu životního prostředí.....	41
8.4.1. Subjekty správních deliktů	42
8.4.2. Pokuty uložené ČIŽP	42
9 Praktická část	44
9.1. Charakteristika společnosti ASTON – služby v ekologii, s.r.o.	44
9.2. Původci odpadů	45
9.2.1. Smlouvy s původci odpadů	45
9.3. Zpracovatelé odpadů	46
9.4. Souhlasy a oprávnění	46
9.4.1. Souhlas k provozování zařízení ke sběru a výkupu odpadů	46
9.4.2. Integrované povolení	47
9.4.3. Schválení a registrace svozu vedlejších živočišných produktů	48
9.5. Plán odpadového hospodářství.....	49
9.6. Provozní řád a Havarijní plán	49
9.7. Povinnosti, hlášení	49
9.8. Legislativa v praxi	50
9.2. Strukturovaný rozhovor	56
10 Závěr	66
11 Seznam použitých zdrojů	69
12 Přílohy	72
1 Struktura rozhovoru.....	72
2 Přepisy strukturovaných rozhovorů.....	73

Seznam grafů:

Graf 1: Vývoj množství odpadů v ČR za období 2007-2009.....	37
Graf 2: Kontroly provedené ČIŽP za období 2007-2010.....	39
Graf 3: Průměrná výše pravomocně uložené pokuty ve správním řízení za období 2008-2010.....	42
Graf 4: Počet rozhodnutí o pokutě v právní moci.....	43
Graf 5: Tržby firmy ASTON za období 2006-2010.....	52
Graf 6: Vývoj tržeb firmy ASTON za období 2006-2010.....	52
Graf 7: Nakládání s odpady firma ASTON za období 2008-2010.....	53
Graf 8: Podíl ostatních a nebezpečných odpadů z celkových odpadů.....	54
Graf 9: Sazba základního a rizikového poplatku za ukládání odpadů.....	55
Graf 10: Četnost odpovědí na otázku č. 1.....	57
Graf 11: Četnost odpovědí na otázku č. 3.....	59
Graf 12: Četnost odpovědí na otázku č. 4.....	60
Graf 13: Četnost odpovědí na otázku č. 5.....	61
Graf 14: Četnost odpovědí na otázku č. 6.....	62
Graf 15: Četnost odpovědí na otázku č. 7.....	63
Graf 16: Četnost odpovědí na otázku č. 8.....	64
Graf 17: Četnost odpovědí na otázku č. 9.....	65

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Otázka č. 1.....	56
Tabulka 2: Otázka č. 2.....	58
Tabulka 3: Otázka č. 3.....	59
Tabulka 4: Otázka č. 4.....	60
Tabulka 5: Otázka č. 5.....	61
Tabulka 6: Otázka č. 6.....	62
Tabulka 7: Otázka č. 7.....	63
Tabulka 8: Otázka č. 8.....	64
Tabulka 9: Otázka č. 9.....	65

1 Úvod

Struktura práce Legislativa odpadového hospodářství v ČR je zaměřena na činnost odborné firmy s nakládání s odpady. Odpadové hospodářství v České republice po roce 1989 začínalo jako vše ostatní „na zelené louce.“ Na počátku Česká republika disponovala kromě několika tisíci neřízenými skládkami, na které byl uložen všechen vyprodukovaný odpad spalovnou komunálních odpadů v Praze a moderní spalovnou v Brně. Existoval zálohový systém pouze na zlomek obalů a funkční výkup druhotných surovin od podniků a občanů prostřednictvím Kovošrotu a Sběrných surovin. Od roku 1990 soukromé firmy na sběr, svoz, zpracování, využívání a odstraňování odpadů začaly působit téměř po celém území republiky. Proces likvidace odpadů se vyvíjel od převažujícího skládkování k třídění a využívání. Zahraniční firmy a investoři přinesly do českého odpadového hospodářství know-how, peníze, systém a konkurenci, dále nezbytnou techniku, technologie a organizační znalosti. V porevolučním období chyběli odborníci, vysokoškolsky vzdělaní specialisté. Začala se budovat státní správa v odpadovém hospodářství. Utvářela se odborná terminologie a vyprofilovali se postupně významní experti v oboru. Odpadové hospodářství se postupně rozvinulo v samostatný studijní obor. Pojem odpadové hospodářství je velmi skloňovaným výrazem ať už vládních stran, politiků, představitelů obcí, tak i široké veřejnosti. Odpad je produktem všech, i když jde o vedlejší produkt, který nevzniká cílenou činností a bezprostředně se dotýká všech stupňů výrobního a spotřebního cyklu a ovlivňuje tak všechny složky národního hospodářství. V posledních letech se problémy odpadového hospodářství snažily řešit tříděním odpadů. Až vstupem ČR do Evropské unie v roce 2004 se odpadové hospodářství zaměřilo na nejpříjemnější způsob, a to samotné předcházení vzniku odpadů. Současnou úroveň odpadového hospodářství se v evropském měřítku neztrácíme. Na území republiky působí řada silných ryze českých firem a mohou úspěšně konkurovat zahraničním firmám. Legislativu odpadového hospodářství řeší velké množství právních předpisů, což vede k byrokratickému zatěžování. Stále se čeká na nový zákon o odpadech. Ale jak je v resortu životního prostředí obvyklá změna ministrů a jejich politická příslušnost, přicházejí i změny v postoji k odborným záležitostem, což odpadové hospodářství bezesporu je.

2 Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Cílem bakalářské práce je charakteristika právní úpravy odpadového hospodářství v rámci legislativy v našem právním řádu se začleněním norem evropského práva. Zvláštní pozornost je soustředěna legislativním povinnostem specializované odborné firmy podnikající v oboru nakládání s odpady na území České republiky. Jde o analýzu legislativy, zhodnocení současné právní úpravy odpadového hospodářství a nástin očekávaných změn. Dalším cílem bude zjistit jednoduchým výzkumem formou strukturovaného rozhovoru s odbornou veřejností, jak odborná veřejnost nahlíží na stávající právní úpravu odpadového hospodářství, jejich návrh změn, jak je vnímána legislativa v samotné praxi odborných firem a veřejné správy. Byly stanoveny 4 hypotézy, které se v rámci výzkumu potvrdí, nebo vyvrátí.

1. Hypotéza

Současná právní úprava odpadového hospodářství je nedostatečná.

2. Hypotéza

Právní úprava odpadového hospodářství nevyhovuje požadavkům odborné veřejnosti.

3. Hypotéza

Stávající právní úprava odpadového hospodářství má dostatečné kontrolní nástroje.

4. Hypotéza

Zákon o odpadech je v souladu s evropským právem.

2.2. Metodika

2.2.1. Teoretická část

2.2.1.1. Sběr a třídění dat

V rámci splnění stanovených cílů bakalářské práce bylo shromážděno velké množství

publikovaných textů, ať už v tištěné podobě nebo v podobě pro současnou dobu obvyklejší - v podobě digitální. Informace byly čerpány z právní úpravy Evropské unie ve vazbě na platnou právní úpravu ČR. Byly prostudovány Směrnice a nařízení EU, zákony, vyhlášky, odborná literatura a to odborné publikace, odborné texty v odborných periodikách *Odpady a Odpadové fórum*, webové aplikace, informační systémy Ministerstva životního prostředí, České inspekce životního prostředí. Veškeré dostupné materiály k problematice odpadového hospodářství v rozsahu uvedeném v části 10. Použité zdroje jsem prostudovala a roztřídila. Dalším důležitým krokem bylo použití nástroje třídění dat, umožňující orientaci v množství informací, poskytnutých zdroji informací. Vyselektovala jsem informace a zatřídila jsem je podle právní síly včetně komentovaných zákonů a odborné literatury. Tato metoda byla použita především na začátku práce při přípravě obsahové stránky a při setřídění statistických dat.

2.2.1.2. Systémová analýza

Na samotném počátku byl prostudován zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech v platném znění, dále prováděcí vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, vyhláška č. 383/2001 o podrobnostech nakládání s odpady a vyhláška č. 376/2001 Sb. o hodnocení nebezpečných odpadů v platném znění. Pro tuto činnost byl použit komentovaný zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech v platném znění od JUDr. Dany Římanové, vydaný nakladatelstvím POLYGON v roce 2002 a komentovaný zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech v platném znění od Ing. Ivany Jiráskové a JUDr. Michala Sobotky, Ph.D., vydaný nakladatelstvím LINDE Praha v roce 2005. Dále byly prostudovány odborné texty v odborných periodikách *Odpady a Odpadové fórum*, další odborné publikace. Při studiu odborné literatury byla zvolena systémová analýza – myšlenkové rozložení zkoumaných skutečností bylo rozloženo na dílčí části, jedná se o faktické rozdělení do určitých bloků odpovídajících osnově práce. Zpracování teoretické části práce bylo pojato formou literární rešerše s odkazy na platnou právní úpravu k datu zpracování této práce. V závěrečné části byly zhodnoceny výsledky mé práce a vyhodnocení cíle práce na základě zjištěných údajů.

2.2.2. Praktická část

Pro naplnění cílů praktické části byla získána data odborné firmy ASTON – služby v ekologii, s.r.o. S pověřenými pracovníky odborné firmy byla zdokumentována činnost ve sledovaném období, v letech 2006-2010. Metodou analýzy a syntézy jsem propojila praktické poznatky s teoretickými východisky. Vyhodnocení bylo zpracováno formou grafů a užitím procentních výpočtů.

2.2.2.1. Strukturovaný rozhovor

Pro naplnění jednoho z cílů této práce bylo nutné zjistit názory odborné veřejnosti se zaměřením na praktické zkušenosti a názory na současnou právní úpravu odpadového hospodářství a názory na právní úpravu v budoucnosti. Pro sběr dat při řešení výzkumného problému byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu, a to provedením strukturovaného rozhovoru s odbornou veřejností z oblasti odpadového hospodářství. Otázky pro strukturovaný rozhovor byly zvoleny zejména polouzavřené a otevřené, aby bylo možné získat názory, zkušenosti, znalosti respondentů a odpovědi respondentů nebyly ohraničené. Koncepce specifických výzkumných otázek se opírá o teoretická tvrzení a odpovídají přehledu literatury celé práce a zvažovaným hypotézám. Struktura rozhovoru je uvedena v příloze č. 1. Samotní respondenti pro vyhodnocení odpovědí jsou rozděleny do 3 kategorií: na soukromou sféru, veřejnou sféru a profesní sféru. Přepis rozhovorů je uveden v příloze č. 2. Interpretace dat v tabulkách a grafech pro lepší přehlednost je doplňována citacemi částí rozhovorů. Cílem analýzy odpovědí bylo zpracovat data smysluplným a užitečným způsobem a nalézt odpovědi na položené výzkumné otázky ve spojení zvažovaných hypotéz a ty v závěrečné části vyhodnotit.

3 Vývoj právní úpravy odpadového hospodářství

3.1. Historický vývoj právní úpravy OH

Význam odpadového hospodářství jako relativně mladého a rozvíjejícího sektoru národního hospodářství se dynamicky zvyšuje. V průmyslově a ekonomicky vyspělých zemích se začal klást intenzivní důraz na odpadové hospodářství v posledních 20-30 letech. Nakládání s odpady v České republice nebylo před rokem 1991 nijak legislativně upraveno, kontrolováno ani řízeno s výjimkou tzv. druhotných surovin.¹ Nevhodné nakládání s odpady a nízká úroveň technického vybavení pro nakládání s odpady často vedlo k negativnímu dopadu na životní prostředí. Právní úprava nakládání s odpady byla na území našeho státu v podstatě vytvořena až po roce 1989. Po revoluci bylo nejprve zřízeno Ministerstvo vnitra a životního prostředí, pak následně samostatné Ministerstvo životního prostředí s odborem odpadového hospodářství a založena státní správa v odpadovém hospodářství.² První právní předpis zákon č. 238/1991 Sb., který koncepčně řešil problematiku odpadového hospodářství, byl v květnu 1991 přijat Federálním shromážděním.³ V zákoně byly zakotveny principy moderního nakládání s odpady, do odpadového hospodářství byl implementován princip „znečišťoval platí“, za nakládání s odpadem je tedy odpovědný ten, kdo jej produkuje. Tento zákon vykazoval značné nedostatky, byl pak nahrazen zákonem č. 125/1997 Sb., o odpadech, ve znění zákona č. 167/1998 Sb., zákona č. 352/1999 Sb., a zákona č. 37/2000 Sb. Zákon č. 125/1997 Sb. však nevyhovoval požadavkům praxe a Evropské unie.⁴

3.2. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění

Dne 15. května 2001 pod číslem 185 byl vydán ve Sbírce zákonů v pořadí již třetí zákon o odpadech od roku 1991 (dále jen „zákon o odpadech“). Nový zákon o odpadech byl vyvolán potřebou harmonizace české legislativy odpadového hospodářství s evropskou

¹ *Témata: Odpadové hospodářství* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-09-10]. Dostupný z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi>.

² Havránková, V. Vývoj odpadového hospodářství v posledních 20 letech a role odborného tisku. *Odpadové fórum*, č. 7-8/2010, s. 14

³ Damohorský, M. a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 427

⁴ Římanová, D. *Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb. včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 2. vydání. Praha: POLYGON, 2002, s. 96

a dalším smyslem zákona bylo využít poznatky, zkušenosti z desetileté prováděcí praxe.⁵ Zákon zajišťuje základní cíle zákona, a to ochranu životního prostředí, ochranu zdraví člověka a dosažení trvale udržitelného života předcházením vzniku odpadů, jak po stránce kvantitativní danou množstvím odpadů, tak i po stránce kvalitativní danou nebezpečnými vlastnostmi odpadů. Na zásadě odpovědnosti původce obalů, tedy osoby z jejíž činnosti odpady vznikají, je založena celá právní úprava odpadového hospodářství.⁶ Příprava zcela nového zákona o odpadech měla přímou souvislost s urychlováním přípravy vstupu České republiky do Evropské unie. Při přípravě předchozího zákona č. 125/1997 Sb, o odpadech a jeho prováděcích předpisů se již z předpisů Evropského společenství vycházelo, ale provedenou analýzou vzájemného souladu se ukázaly závažné rozdíly a nepřesnosti, které se v procesu příprav na přijetí do Evropské unie musely odstranit.⁷ Nové znění zákona již odstranilo určité odchylky ve prospěch našeho státu dané nižší úrovní ekonomiky, které obsahoval předchozí zákon č. 125/1997 Sb. Jednalo se např. o zúžení „zeleného seznamu odpadů“, tj. těch odpadů, které jsou volně obchodovatelným zbožím. Nový zákon o odpadech již implementoval závazky Basilejské úmluvy o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování (včetně její změny a přílohy VIII) a rozhodnutí Rady OECD C(92)39/FINAL o pohybu odpadů určených k operacím využití přes hranice státu bez jakýkoliv odchylek.⁸ Zákon o odpadech účinnosti nenabyl ve svém původním schváleném znění, ale až v okamžiku nabytí účinnosti první jeho novely, provedené zákonem č. 477/2001 Sb., o obalech, tedy 1. ledna 2002.⁹ Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb. měl ve své původní podobě již 89 paragrafů a je neustále novelizován. Z nejvýznamnějších novel lze poukázat na novelu provedenou zákonem č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, která zahrnuje do integrovaného povolení některé správní akty vydávané podle zákona o odpadech a novelu provedenou zákonem č. 320/2002 Sb., kterým byl upraven výkon státní správy v souvislosti s rušením okresních úřadů. Klíčovým zákonem, který transponoval požadavky vyplývající z komunitárního práva, je zákon č. 188/2004 Sb., který transponoval požadavky Směrnice 200/53/ES

⁵ Římanová, D. *Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb. včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 2. vydání. Praha: POLYGON, 2002, úvod

⁶ Damohorský, M. a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 429

⁷ Římanová, D. *Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb. včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 2. vydání. Praha: POLYGON, 2002, s. 97

⁸ Tamtéž, s. 99

⁹ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 9

o vozidlech s ukončenou životností (autovraky) a upravil tu část zákona upravující přeshraniční přepravu odpadů. Významná úprava byla provedena zákonem č. 7/2005 Sb., kterým byly transponovány požadavky Směrnice 2002/96/ES a Směrnice 2002/95/ES týkající se pravidel nakládání s elektrickými a elektronickými zařízeními a odpady z nich.¹⁰ Česká republika jako členský stát Evropské unie byla povinna transponovat novou směrnici Evropského parlamentu a rad (ES) č. 98/2008 o odpadech do 12. prosince 2010. Povinnost byla splněna vyhlášením euronovely č. 154/2010 Sb. 21. května 2010 s účinností 1. července 2010, avšak došlo k několika nepřesnostem ve znění § 37a, směrnice o vozidlech s ukončenou životností. Projednáním a schválením návrhu novely Senátem 24.6.2010 (senátní tisk č. 274) tyto nedostatky byly odstraněny a vyřešeny drobné otázky legislativně-technické povahy.¹¹

3.3. Přípravovaný nový zákon o odpadech

Rozšířené teze rozvoje odpadového hospodářství byly schváleny dne 25. srpna 2010 vládou a jsou předstupněm pro tvorbu věčného záměru nového zákona o odpadech. Podstatná změna je rozdělení jednoho zákona o odpadech na samostatný zákon o odpadech a na zákon o výrobcích s ukončenou životností. Cílem je dosažení celkové přehlednosti obou zákonů, a to sloučením témat k jednotlivým skupinám odpadům. Dalším zásadním důvodem je častá novelizace části zákona upravující zpětný odběr vybraných výrobků. Ve výsledku budou na nový zákon o odpadech navazovat dvě právní normy, a to stávající zákon o obalech, který bude novelizován, a nový zákon o výrobcích s ukončenou životností. Tento zákon bude řešit legislativní úpravu veškerých procesů souvisejících s nakládáním s odpady, a to včetně předcházení a omezování vzniku odpadů.¹² Vnitřní připomínkové řízení k návrhu zákona bylo ukončeno k 31. květnu 2011 a v dalším období

¹⁰ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 9-10

¹¹ *Senátní tisk č. 274: Návrh senátního návrhu zákona senátora Jiřího Žáka a dalších, kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů* [online]. Praha: Senát parlamentu ČR 8 s. (PDF). [cit. 2011-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?action=detail&value=2667>>.

¹² *Dokumenty: Rozšířené teze odpadové hospodářství v ČR* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 52 s. (PDF). [cit. 2011-09-10]. Dostupný z WWW: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/rozvoj_odpadoveho_hospodarstvi/\\$FILE/MZP_OODP-Rozsirene_teze_FINAL-101026.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/rozvoj_odpadoveho_hospodarstvi/$FILE/MZP_OODP-Rozsirene_teze_FINAL-101026.pdf)>.

do 30.9.2012 bude zákon dopracován a odevzdán ke konečnému projednání vládě, Poslanecké sněmovně a Senátu. Platnost zákona se předpokládá od 1.1.2014.¹³

¹³ Příprava nového zákona o odpadech. *Odpady*, č. 6/2011, s. 7

4 Legislativní požadavky pro nakládání s odpady

4.1. Právní normy

Pojem „legislativa“ představuje synonymum pro systém právních předpisů. V odpadovém hospodářství ji obecně tvoří:

- právní úprava, nařízení, směrnice EU
- ústavní předpisy (Ústava ČR, Listina základních práv a svobod)
- zákony
- podzákoné předpisy (nařízení vlády, vyhlášky ministerstev a ostatních správních úřadů, vyhlášek a nařízení obcí a krajů).

Legislativa životního prostředí je postavena na následujících principech:

- prevence (předcházet je výhodnější než odstraňovat následky)
- za znečišťování se platí (postupně se zpříšňující limity)
- represe (pokuty, omezení či zákazy činnosti)

Právní předpisy v oblasti životního prostředí se obvykle dělí do pěti skupin:

- horizontální (průřezové), týkající se více složek životního prostředí (Ústava, Listina základních práv a svobod, zákon o životním prostředí, zákon o integrované prevenci)
- složkové zákony – ochrana složek životního prostředí (zákon o odpadech)
- doplňkové prováděcí předpisy ke složkovým zákonům (prováděcí vyhlášky)
- předpisy, chránící životní prostředí před specifickými druhy ohrožení /zákony o odpadech, obalech, o chemických látkách/
- předpisy, primárně se netýkající životního prostředí, ale obsahují ustanovení, k němuž se vztahují (trestní zákon, zákon o přestupcích)

4.1.1. Právní předpisy

Zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 477/2001 Sb. o obalech

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečištění

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 o přepravě odpadů

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách a o změně směrnice 79/117/EHS

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1195/2006, kterým se mění příloha IV nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o perzistentních organických znečišťujících látkách

Nařízení vlády č. 368/2003 Sb., o integrovaném registru znečištění

4.1.2. Prováděcí předpisy zákona o odpadech:

Vyhláška č. 376/2001 Sb. o hodnocení nebezpečných vlastností odpadu

Vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů

Vyhláška č. 382/2001 Sb. o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě

Vyhláška č. 383/2001 o podrobnostech nakládání s odpady

Vyhláška č. 384/2001 Sb. o nakládání s PCB

Vyhláška č. 237/2002 Sb. o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků

Nařízení vlády č. 197/2003 Sb. o Plánu odpadového hospodářství České republiky

Vyhláška č. 294/2005 Sb. o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu

Vyhláška č. 352/2005 Sb. o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady a o bližších podmínkách financování nakládání s nimi

Vyhláška č. 341/2008 Sb. o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady

Vyhláška č. 352/2008 Sb. o podrobnostech nakládání s autovraky

Vyhláška č. 374/2008 Sb. o přepravě odpadů a o změně vyhlášky č. 381/2001 Sb.

Vyhláška č. 170/2010 Sb. o bateriích a akumulátorech a o změně vyhlášky č. 383/2001 Sb. o podrobnostech nakládání s odpady

Veškeré právní předpisy ve znění pozdějších předpisů a doplňků.

4.2. Legislativní rámec

Legislativa životního prostředí je jedním z nástrojů k zajištění tzv. udržitelného rozvoje v oblasti životního prostředí, jehož součástí je i legislativa odpadového hospodářství. Udržitelnost rozvoje se rozumí umožnění ekonomického a sociálního hospodářského rozvoje s plnohodnotným zachováním životního prostředí dalším generacím.¹⁴

Legislativní rámec pro oblast hospodaření s odpady v ČR je vymezen základní normou – zákonem o odpadech č. 185/2001 Sb. Na zákon o odpadech navazuje právní norma zákon o obalech č. 477/2001 Sb. Zákon o odpadech je rozdělen do dvanácti částí (třináctá až šestnáctá část jsou ustanoveními o změnách některých dalších zákonů, část sedmnáctá zrušovacím ustanovením a část osmnáctá stanoví účinnost zákona). Zákon v první až třetí části stanovuje pravidla pro předcházení vzniku odpadů a pro nakládání s nimi, společně s obecnými povinnostmi osob, které s tím neoddělitelně souvisejí, včetně definic pojmů zákonem dále používaných. Povinnosti stanovené zákonem se dělí na všeobecné (část třetí, hlava I), pro jednotlivé fáze nakládání s odpady (část třetí, hlava II), zvláštní (část čtvrtá, pátá a devátá zákona).¹⁵

4.2.1. Působnost zákona o odpadech

Působnost zákona o odpadech upravuje nakládání s movitými věcmi, které zároveň naplňují definici pojmu odpad, výjimku tvoří taxativně vymezené zvláštní druhy odpadů. Nakládání s nimi se řídí zvláštními právními předpisy. Zákon o odpadech platí subsidiárně, pokud nakládání s odpady není přednostně upraveno zvláštním právním předpisem. Zákon o odpadech se uplatní pouze v případech, které zvláštním právním předpisem upraveny nejsou, nebo jej zvláštní předpis k tomu zmocňuje. Konstrukce současné působnosti zákona o odpadech a zvláštního zákona, přičemž zákon o odpadech se uplatní pouze v případech, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, je uplatněn jen v případě nakládání s těžebním odpadem, s nepoužitelnými léčivy a návykovými látkami a s vedlejšími produkty živočišného původu. Nakládání s těmito odpady se tedy neřídí ustanoveními

¹⁴ Tichá, T. a kol. *Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí*. 1. vydání. Praha: ABF – nakladatelství ARCH, 2004, s. 330

¹⁵ Hřebíček, J. a kol. *Integrovaný systém nakládání s odpady na regionální úrovni*, 1. vydání. Brno: Littera, 2009, s. 20

zákona o odpadech, ale pravidla nakládání s nimi stanoví zvláštní právní předpisy, na které zákon o odpadech odkazuje.¹⁶

4.3. Základní pojmy

Pojem odpad je klíčovým ustanovením ve vztahu k celému zákonu. Odpadem je každá movitá věc, které se jakákoli osoba zbavuje, má úmysl nebo povinnost se zbavit. Podstatné je, že jde o odpadem nemůže být nemovitá věc, například kontaminovaný pozemek. Odpadem může být kontaminovaná půda, která je od pozemku oddělena například shrnutím. Pro účely evidence se odpady zařazené podle Katalogu odpadů jako **odpady nebezpečné** označují „N“, odpady označené jako **ostatní** se označují „O“ a odpady, kterým byla kategorie nebezpečný odpad přiřazena a nemají v Katalogu odpadů katalogové číslo, se označují „O/N“.¹⁷ Pojem **odpadové hospodářství** je nově definován zahrnující činnosti od fáze předcházení vzniku odpadů přes odborné a k přírodě šetrné nakládání s odpady, kontrolu všech činností a následnou péči o místo trvalého uložení odpadů. Nový pojem **odstraňování** nahradil používaný termín zneškodňování odpadů. Definice pojmu **zařízení**, kterým se rozumí nejen technologické zařízení, ale i jen místo, stavba nebo též část stavby. Pojem odpadové hospodářství je nově definován zahrnující činnosti od fáze předcházení vzniku odpadů přes odborné a k přírodě šetrné nakládání s odpady, kontrolu všech činností a následnou péči o místo trvalého uložení odpadů.¹⁸ Pojem **materiálové využití odpadu**, který používá Evropské společenství, nahradil pojem druhotná surovina také z důvodu, aby nedošlo při aplikaci ke kolizním výkladům ukončení cyklu nakládání s odpady. Nakládání s odpady je ukončeno až jejich využitím nebo odstraněním.¹⁹

¹⁶ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 20

¹⁷ Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-5

¹⁸ Jirásková, I., Sobotka, M., cit. 16, s. 20

¹⁹ Římanová, D. *Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb. včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 2. vydání. Praha: POLYGON, 2002, s. 98

5 Zákonné nástroje

Dělení zákonných nástrojů v odpadovém hospodářství je možné dle různých kritérií. Pro cíle této práce se vychází z členění podle postavení jednotlivých subjektů odpadového hospodářství a vzájemného působení a vztahů mezi nimi na nástroje právní, administrativní a ekonomické. Právní nástroje představuje v první řadě zákon o odpadech s navazujícími prováděcími předpisy. Za zásadní právní nástroj je považován i zákon o integrované prevenci a omezování znečištění. Zákon o odpadech a navazující prováděcí předpisy vymezují základní administrativní nástroje ve vztahu k subjektům odpadového hospodářství, a to původcům odpadů, oprávněným osobám, orgánům státní správy a samosprávy v podobě jejich práv a povinností. Nerovnovážné postavení původců odpadů, oprávněných osob a státu vede k prosazování cílů v odpadovém hospodářství pomocí principu donucení ze strany státu a to za pomoci: příkazů, zákazů, norem, limitů, standardů, sankcí prostřednictvím pokut, registrů, plánování. Ekonomické nástroje simulují působení trhu, některé jsou přepsány zákonnými normami a předpisy – poplatky za ukládání odpadů na skládky, recyklační poplatky, daňová zvýhodnění – ekologické daně, podpory z veřejných zdrojů – dotace.²⁰

5.1. Integrovaná prevence a omezování znečištění

Zcela zásadní právní nástroj průmyslové ochrany životního prostředí je integrovaná prevence a omezování znečištění podle zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně dalších zákonů (dále jen „zákon o IPPC“), s účinností od 1. ledna 2003, který zohlednil požadavky Směrnice Rady č. 96/61/ES (Směrnice EP a Rady 2008/1/ES, o integrované prevenci a omezování znečištění). Zákon o IPPC za zcela zásadní princip považuje princip vysoké úrovně ochrany, který je dosahován využíváním nejlepších výsledků poznání a technického pokroku (BAT)²¹ a přednostní preferenční volby prevence před koncovými technologiemi pro naplnění cíle maximální možné míry ochrany životního prostředí.²²

²⁰ Kuraš, M. a kol. *Odpadové hospodářství*. 1. vydání. Chrudim: Vodní zdroje Ekomonitor, 2008, s. 16-17

²¹ BAT – nejlepší dostupná technika

²² Tichá, T. a kol. *Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí*. 1. vydání. Praha: ABF – nakladatelství ARCH, 2004, s. 110-111

Zákon o IPPC stanoví zásady pro povolení vybraných činností tzv. integrovaného povolení a požadavky na úroveň provozované techniky. Průmyslové činnosti jsou posuzovány jako jeden systém. Hlavním posláním a cílem zákona o IPPC je procesní postupy v rozhodování podle složkových zákonů v oblasti životního prostředí zjednodušit, zpřehlednit a vzájemně provázat. Jde tedy o přechod k integrovanému výkonu veřejné správy.²³

5.2. Integrovaný registr znečišťování životního prostředí

Jedním z důležitých nástrojů je databáze údajů o vybraných látkách, jejich přenosech a emisích - Integrovaný registr znečišťování životního prostředí (dále jen „IRZ“) založený zákonem o integrované prevenci jako veřejně přístupný informační systém veřejné správy s dostupnými individuálními daty podniku.²⁴ IRZ je upraven zákonem č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a o integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IRZ“) v návaznosti na předpis Evropských společenství nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 166/2006, kterým se zřizuje registr úniků a přenosů znečišťujících látek a kterým se mění směrnice Rady 91/689/EHS a 96/61/EH. Prováděcím předpisem je stanoven seznam ohlašovaných látek, které je uživatel registrované látky povinen ohlašovat, pokud jejich vyráběné nebo použité množství nebo množství v emisích anebo přenosech je vyšší nebo shodné se stanoveným množstvím v tomto prováděcím předpisu.²⁵ Integrace spočívá v ohlašování vybraných údajů uživateli registrované látky požadovaných podle tzv. složkové legislativy na jedno místo, a to Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí následně data zveřejňuje a převádí data do Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností²⁶ Ohlašovatelem do IRZ za provozovnu je podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba provozující činnost překračující stanovené prahové hodnoty:

²³ Kuraš, M. a kol. *Odpadové hospodářství*. 1. vydání. Chrudim: Vodní zdroje Ekomonitor, 2008, s. 131

²⁴ Zákon č. 76/2002 Sb. Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečištění a o změně dalších zákonů

²⁵ Nařízení vlády č. 145/2008 Sb., kterým se stanoví seznam znečišťujícím látek a prahových hodnot a údaje požadované pro ohlášení do integrovaného registru znečišťování životního prostředí

²⁶ Tichá, T. a kol. *Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí*. 1. vydání. Praha: ABF – nakladatelství ARCH, 2004, s. 112-113

- pro přenosy znečišťujících látek v odpadech mimo provozovnu dle nařízení vlády č. 145/2008 Sb. U nebezpečného odpadu více než 2t/rok, u ostatního odpadu – více než 2000 t/rok
- úniky a přenosy znečišťujících látek, a to styrenu a formaldehydu dle nařízení vlády č. 145/2008 Sb.
- úniky a přenosy 91 znečišťujících látek dle nařízení E-PRTR.²⁷

Prahové hodnoty znečišťujících látek se uvádějí v jednotkách kilogramů za rok, v případě odpadů jde o jednotky tuny za rok.²⁸

5.3. Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností

Pro ohlašování povinností dle zákona o IRZ je spuštěn dne 5.1.2011 zřizovatelem Ministerstvem životního prostředí Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností (dále jen ISPOP) jako systém veřejné správy a jako součást jednotného informačního systému životního prostředí. Provozovatelem systému je CENIA, česká informační agentura životního prostředí.²⁹ Provozovatelé povinní ohlašovat podle zákona o IRZ předávají údaje v elektronické podobě v datovém souboru za každý ohlašovací rok.³⁰ Přejímové ustanovení zákona o IRZ rozděluje povinnosti hlášení do ISPOP do tří časových etap. V roce 2010 ohlašují ti provozovatelé, kteří za rok 2009 ohlašují dle registru IRZ, v roce 2011 provozovatelé, kteří ohlašovali do IRZ a ISPOP za rok 2010, provozovatelé určených činností E-PRTR a provozovatelé všech středních, velkých a zvláště velkých zdrojů znečišťování ovzduší, kteří doposud neohlašovali.³¹ Novela zákona č. 77/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 25/2008 Sb., o IRZ, vnáší do ISPOP novou povinnost pro hlášení za rok 2011 učiněné v roce 2012, kdy podmínkou pro využití ISPOP je předchozí registrace v systému. V roce 2012 je možné ohlašovat pouze přes systém ISPOP. Z toho důvodu množství ohlašovatelů značně naroste.

²⁷ Zákon č. 25/2008 Sb. o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a o integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů

²⁸ *Integrovaný registr znečišťování IRZ* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-30]. Dostupný z WWW:

<[http://www.cenia.cz/web/www/webpub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGRHB06](http://www.cenia.cz/web/www/webpub2.nsf/$pid/MZPMSFGRHB06)>.

²⁹ *ISPOP* [online]. Praha: Česká agentura životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-30]. Dostupný z WWW: <[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0S9Y7O](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0S9Y7O)>.

³⁰ Zákon č. 25/2008 Sb. o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a o integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů

³¹ *ISPOP* [online]. Praha: Česká agentura životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-30]. Dostupný z WWW: <[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0S9Y7O](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0S9Y7O)>.

5.4. Plány odpadového hospodářství

Nový institut plány odpadového hospodářství (dále jen POH) byl zaveden v souladu s požadavkem směrnic EU a je zakotven v části sedmé § 41 až 44 zákona o odpadech.³² Účelem plánů odpadového hospodářství je stanovení podmínek a postupů odpadového hospodářství pro splnění cílů POH. Cílem POH je usměrňování odpadového hospodářství, a to minimalizací vzniku odpadů a zvýšením materiálového využití odpadů a optimalizací a využitím plánovaných i existujících zařízení k nakládání s odpady. Základem hierarchie plánů odpadového hospodářství je Plán odpadového hospodářství ČR, ze kterého musí vycházet plány krajů a následně z nich plány původců, které nesmějí být v rozporu s obecně závaznou částí POH kraje.

5.4.1. Plán odpadového hospodářství ČR

Subjektem zpracovávající návrh POH pro celou ČR je Ministerstvo životního prostředí a POH je zpracován na dobu nejméně 10 let. POH ČR obsahuje závaznou část, směrnou část a vyhodnocení stavu odpadového hospodářství. POH ČR je závazným pokladem pro zpracování POH kraje a dále pro rozhodovací a jinou činnost orgánů veřejné správy a návrh POH ČR projednává ministerstvo s kraji v samostatné působnosti. Plán odpadového hospodářství ČR na roky 2003-2012 včetně směrné části byl v souladu se zákonem o odpadech vyhlášen formou nařízení vlády č. 197/2003 Sb. s účinností dne 1. července 2003. Celý POH ČR je veřejně přístupný na portálu veřejné správy – MŽP.³³ Všechny cíle v POH ČR směřují k omezení negativního vlivu na životní prostředí a jsou pro nakládání se všemi odpady s výjimkou odpadů vyjmenovaných zákonem o odpadech závazné. MŽP každoročně do 31. prosince následujícího roku v souladu se zákonem o odpadech provádí vyhodnocení POH hodnotící zprávou a podle výsledků vyhodnocení navrhuje případné změny POH.³⁴

³² Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů

³³ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 120

³⁴ *Odpadové hospodářství: Plán odpadového hospodářství* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 67 s. (PDF) [cit. 2011-9-10]. Dostupný z WWW: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plan_odpadoveho_hospodarstvi/\\$FILE/oodp-POH_CR_kompletni_dokument_2003.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plan_odpadoveho_hospodarstvi/$FILE/oodp-POH_CR_kompletni_dokument_2003.pdf)>.

5.4.2. Plán odpadového hospodářství kraje

Subjektem zpracovávající POH kraje je kraj v samostatné působnosti pro jím spravované území, návrh POH musí kraj zpracovat do 18 měsíců od nabytí účinnosti nařízení vlády o POH ČR, v případě POH ČR na roky 2003-2013 tato lhůta uplynula 31. prosince 2004. POH kraje obsahuje kromě směrné části závaznou část, vyhlášenou obecně závaznou vyhláškou kraje, která musí být v souladu se závaznou částí POH ČR jako základního koncepčního dokumentu odpadového hospodářství s celorepublikovou působností. Doba, na kterou je POH kraje zpracován, je logicky stejná jako u POH ČR minimálně 10 let. Kraj vyhodnocuje POH kraje na základě soustavy indikátorů stanovených v závazné části POH ČR a má povinnost podle zákona o odpadech zaslat vyhodnocení plánu ministerstvu každoročně do 15. listopadu následujícího roku. POH kraje, případně jeho změny, je veřejně přístupný na portálu veřejné správy.³⁵

³⁵ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 120

6 Povinnosti původců při nakládání s odpady

V celé části třetího zákona o odpadech v povinnostech při nakládání s odpady je zdůrazněn princip předcházení a využití odpadů, kde je uvedeno, že každý má při své činnosti nebo v rozsahu své působnosti povinnost předcházet vzniku odpadů, omezovat jejich množství, nebezpečné vlastnosti; odpady, jejichž vzniku nelze zabránit, musí být využity, případně odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví a životní prostředí a který je v souladu s tímto zákonem a se zvláštními právními předpisy. Právnícká osoba a fyzická osoba oprávněná k podnikání, která vyrábí výrobky, je povinna tyto výrobky vyrábět tak, aby omezila vznik nevyužitelných odpadů z těchto výrobků, zejména pak nebezpečných odpadů.³⁶ Způsob nakládání s odpady a rozsah vedené evidence upřesňuje vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady. Nakládání s některými odpady a jejich evidenci vymezují další vyhlášky, jako je vyhláška č. 384/2001 Sb., o nakládání s PCB.

Pojem **původce odpadů** je nejvýznamněji subjektem v celém procesu odpadu, u něhož odpad vzniká, je prvotním subjektem, který se dostává do kontaktu s odpadem na samém počátku procesu odpadového hospodářství. Vlastní chování původce odpadů tak určuje další část procesu odpadu, a to způsob nakládání s odpadem.³⁷ Jde o právníckou nebo fyzickou osobu oprávněnou k podnikání, která provádí činnosti zapříčiňující vznik odpadu nebo provádějí činnost jejíž výsledkem je úprava odpadu, změna povahy nebo složení odpadů. Původcem odpadu se stává obec, a to od vzniku skutečnosti, kdy nepodnikající fyzická osoba odpad odloží na místě k tomu určeném.³⁸

6.1. Zařazení odpadu

Jednou z primárních povinností původce odpadů je odpad zařadit podle druhu pod šestimístní katalogová čísla odpadů uvedené v Katalogu odpadů, vydaném vyhláškou

³⁶ Římanová, D. *Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb. včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 2. vydání. Praha: POLYGON, 2002, s. 119

³⁷ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 44

³⁸ Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-8

č. 381/2001 Sb., které sestává ze skupiny odpadů, podskupiny odpadů a druhu odpadu.³⁹ Prvé dvojčíslí označuje skupinu odpadů, druhé dvojčíslí podskupinu odpadů podle odvětví, oboru nebo technologického procesu, v němž odpad vzniká, a třetí dvojčíslí je druh odpadů podle názvu druhu odpadu. Druhou z primárních povinností původce je pro účely nakládání s odpadem zařadit odpad do kategorie. Po provedeném zařazení odpadu podle druhu a kategorie je porušením povinnosti, pokud je odpad nadále uchován společně s jinými odpady, a toto porušení je v praxi sankcionováno vysokými pokutami.⁴⁰ Pokud původce ověří, že odpad má jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v příloze č. 2 zákona o odpadech, zařadí původce tento odpad do kategorie nebezpečný. Povinnosti označování nebezpečného odpadu musí být v souladu s § 13 odst. 2 zákona o odpadech a § 5 vyhlášky č. 383/2001 Sb, povinnost původce zpracovat Identifikační list nebezpečného odpadu a místa nakládání s nebezpečným odpadem tímto listem vybavit je obsažena v § 13 odst. 3 zákona o odpadech.⁴¹

6.2. Hierarchie nakládání s odpady

V zákoně o odpadech je zakotvena hierarchie nakládání s odpady, od které se odvíjí další povinnost původce přednostně využívat odpady před jejich odstraňováním. Materiálové využití vždy má přednost před jiným využitím odpadů, např. energetickým. V rámci odstraňování je krajním a posledním řešením odstraňování odpadů skládkování. Původce však nemá povinnost nabízet odpady k využití jiné osobě, to zákon o odpadech neupravuje, ale v případě převzetí odpadů osobou oprávněnou, je tato povinná především usilovat o využití odpadu. Pokud technické nebo ekonomické předpoklady původce nedovolují přednostní využívání odpadů, je možné, aby je sám (je-li oprávněnou osobou dle zákona o odpadech) nebo oprávněnou osobou odstranil. V praxi je nutné tyto osvobozující kritéria uplatňovat objektivně, pokud tedy jeden z řady původců není schopen využití zajistit, zatímco ostatní původci pro stejné odpady v daném čase a místě jsou schopni využití zajistit, nelze původce této povinnosti zbavit. Zákon nemůže připustit skutečnost, že původce by se tak neoprávněným neplněním povinnosti mohl dostat do výhodnějšího postavení na trhu. Pro nakládání s odpady je důležitá podpora vzniku a existence zařízení

³⁹ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 44

⁴⁰ Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-17

⁴¹ Tamtéž, s. B-25

na využívání odpadů zakotvením v Plánech odpadového hospodářství ČR a krajů, jako nástroje střednědobé a dlouhodobé strategie nakládání s odpady, aby vždy bylo pro původce odpadů výhodnější předností využití odpadů.⁴²

6.3. Třídění a shromažďování odpadů

Původce zařazené odpady vytřídí podle druhu a kategorie a poté krátkodobě soustředí do shromažďovacích prostředků v místě vzniku odpadu před dalším nakládáním s odpady (v praxi obvykle před předáním oprávněné osobě k jejich využití nebo odstranění).⁴³ Na povinnost třídít a shromažďovat odpady se vztahuje výjimka dle zákona o odpadech, původce může od této povinnosti upustit, pokud vzhledem k následnému zvolenému způsobu využití nebo odstranění odpadu odpadá nutnost třídění a shromažďování odpadu, původce podá žádost a obecní úřad s rozšířenou působností ve správním řízení udělí souhlas.⁴⁴

6.4. Odpovědnost původce

Původce odpadů se zbavuje své odpovědnosti za nakládání s odpady jejich využitím nebo odstraněním, pokud tuto činnost zajišťuje sám jako oprávněná osoba, nebo převedením do vlastnictví oprávněné osobě k jejich převzetí. Původce se této obecné odpovědnosti nemůže zprostit (např. smlouvou s odpadovou firmou).⁴⁵ V okamžiku převedení vlastnického práva k jakémukoliv odpadu na oprávněnou osobu a fyzického převzetí odpadu oprávněnou osobou, odpovědnost původce zaniká. Z původce přecházejí na každou oprávněnou osobu všechny povinnosti původce vyjma povinnosti zpracovat plán odpadového hospodářství, zajišťovat jeho plnění a vykonávat kontrolu vlivů nakládání s odpady na zdraví lidí a životního prostředí v souladu se zvláštními právními předpisy a plánem odpadového hospodářství.⁴⁶ Povinností předávajícího (původce

⁴² Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 32, 44

⁴³ Tichá, T. a kol. *Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí*. 1. vydání. Praha: ABF – nakladatelství ARCH, 2004, s. 289

⁴⁴ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 44

⁴⁵ Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-22

⁴⁶ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 45

odpadu) je ověření, zda přebírající (oprávněná osoba) je oprávněn k nakládání s daným druhem odpadu v dotčeném zařízení a zda má vydán souhlas krajského úřadu k provozu zařízení bez ohledu na uzavřené smluvní vztahy a doložená živnostenská oprávnění.⁴⁷ Přebírajícímu (oprávněné osobě) bez oprávnění nesmí být odpad předán.

6.5. Odpadový hospodář

Odpadový hospodář je fyzická osoba disponujícími kvalifikačními předpoklady a odbornou způsobilostí – vysokoškolské vzdělání a zároveň nejméně 3 roky praxe v oboru odpadového hospodářství v posledních 10 letech nebo střední vzdělání s maturitou a zároveň 5 let praxe v oboru odpadového hospodářství v posledních 10 letech. Povinnost ustanovit odpadového hospodáře vzniká pro původce při překročení množství 100 t nebezpečných odpadů za rok při nakládání v posledních 2 letech.⁴⁸ Odpadový hospodář zajišťuje pro původce odborné nakládání s odpady a zajišťuje mu odbornou pomoc podle zákona o odpadech a prováděcích předpisů k němu. Odpadový hospodář má právo zastupovat původce při jednání s orgány veřejné správy a při jejich kontrolní činnosti. V praxi je odpadovým hospodářem statutární zástupce nebo osoba v zaměstnaneckém poměru nebo ve smluvním poměru podle obchodního, živnostenského nebo občanského zákona. Ve smlouvě nebo plné moci je stanoven obsah a rozsah zastupování.⁴⁹

6.6. Plán odpadového hospodářství původce

Povinnost zpracovat plán odpadového hospodářství původce se nevztahuje na všechny původce, ale jen na povinné subjekty, kteří produkuje za rok více než 10 tun nebezpečných odpadů nebo 1000 tun ostatního odpadu. Zákonem o odpadech je stanovena povinnost zpracovat návrh plánu odpadového hospodářství do 1 roku po dosažení stanoveného limitu

⁴⁷ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 35

⁴⁸ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 41

⁴⁹ Římanová, D. *Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb. včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 2. vydání. Praha: POLYGON, 2002, str. 123

roční produkce odpadů. Plán se zpracovává na dobu 5 let a musí být změněn do 3 měsíců od změny podmínek. Plán i změny zasílá původce krajskému úřadu k odsouhlasení.⁵⁰

⁵⁰ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 126-128

7 Zákonné odstraňování odpadů

Oprávněná osoba je subjekt, který má v držení platné rozhodnutí správního orgánu k povolení provádět některou z činností nakládání s odpady: sběr, výkup, úpravu, využití, odstranění a skladování. Nezbytnou náležitostí rozhodnutí je uvedení, jakých odpadů se konkrétní činnosti týkají. Provozní řád zařízení obsahuje další podmínky. Na internetových stránkách krajských úřadů v seznamech oprávněných firem lze provést ověření oprávněnosti firem. Dopravce odpovídá za odpad po dobu jeho přepravy a není oprávněnou osobou ve smyslu zákona o odpadech.⁵¹

7.1. Evidence odpadů

Na všechny původce odpadu a oprávněné osoby se vztahuje povinnost vést průběžnou evidenci bez ohledu na množství či druh produkovaných odpadů, při každé produkci nebo nakládání s odpady, za odpady vlastní a odpady převzaté, za každou samostatnou provozovnu a za každý druh odpadu zvlášť. V praxi to znamená, že každá firma by měla vést tuto evidenci. Je předpoklad, že při každé činnosti vznikají odpady. Povinnost je dána zákonem o odpadech a vede se podle přílohy č. 20 vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady. Evidence vždy obsahuje datum a číslo zápisu evidence, jméno a příjmení osoby odpovědné za vedení evidence. Evidence se archivuje po dobu nejméně 5 let.⁵²

7.1.1. Ohlašování produkce odpadů

Původci odpadů jsou povinni v případě produkování nebo nakládání s množstvím více než 100 kg nebezpečných odpadů nebo více než 100 tunami ostatních odpadů za kalendářní rok, nebo v daném kalendářním roce produkují nebo nakládají s odpady stanovenými prováděcími právním předpisem (elektroopad, autovraky) bez ohledu na množství těchto odpadů, zasílat každoročně do 15. února následujícího roku hlášení. V hlášení se uvádějí informace o původcích odpadů, druzích a množství odpadů, způsoby nakládání s nimi. Hlášení se zasílá obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností (ORP)

⁵¹ Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-22

⁵² Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 115-118

příslušnému podle místa provozovny. Ohlášení je nutné provést za každý druh odpadu a za každou provozovnu, činnost, mobilní zařízení. Zákon o IPPC⁵³ vnesl do ohlašovacích povinností zásadní změnu, kdy ohlašovací povinnost je plněna prostřednictvím integrovaného systému, poprvé toto ohlášení bylo za rok 2009.⁵⁴

7.1.2. Poplatky za uložení odpadů na skládky

Povinnost platit poplatek za ukládání odpadů na skládky vzniká původci a tato povinnost vyplývá i pro původce, který je sám provozovatelem skládky na vlastním pozemku. Poplatek se skládá se ze dvou složek. Základní složka se platí za uložení odpadu, za uložení nebezpečného odpadu se dále platí riziková složka. V praxi je nejčastěji řešeno odstraňování odpadu prostřednictvím odborných odpadových firem jako služba. Poplatek je součástí ceny za likvidaci odpadu.⁵⁵

7.1.3. Souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady

K nakládání s nebezpečnými odpady je vždy nutný souhlas státní správy. Souhlas není nutný, pokud původce na tuto činnost již má udělen souhlas k provozování zařízení podle § 14 zákona o odpadech. Souhlasu nepodléhá přeprava nebezpečných odpadů. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností udělují souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady v množství do 100 tun ročně, při nakládání s nebezpečnými odpady nad 100 tun ročně. V souhlasu je uveden seznam nebezpečných odpadů, na které se seznam vztahuje. Nezbytnými náležitostmi žádosti o souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady jsou identifikační údaje žadatele, jméno a místo trvalého pobytu fyzické osoby oprávněné jednat jménem žadatele, kopie podnikatelského oprávnění a seznam nebezpečných odpadů, se kterými bude nakládáno, odhad jejich množství za rok a místa a způsoby nakládání s nimi.⁵⁶

⁵³ Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně dalších zákonů

⁵⁴ Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-32

⁵⁵ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 128-130

⁵⁶ Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-38

7.1.4. Zařízení

Zařízení ke sběru a výkupu odpadů, k využívání odpadů a k odstraňování odpadu musí být provozovány v souladu s vydaným souhlasem k provozu zařízení a souhlasem s provozním řádem zařízení, které vydává příslušný krajský úřad. Specifická povinnost provozovatele zařízení pro sběr a výkup reaguje na praxi a ministerstvo stanovuje vyhláškou č. 383/2001 Sb. seznam odpadů, u kterých bez ověření totožnosti osoby nesmí odpad odebrat a vykoupit. Provozovatel je povinen v provozním řádu zařízení k využívání uvést seznam odpadů, ke kterým je oprávněn, a tento seznam zveřejnit. Způsob zveřejnění zákon nestanovuje. V příloze č. 4 zákona o odpadech je taxativně vymezen okruh činností, které jsou považovány za způsob odstraňování odpadu. Odpady lze spalovat v zařízení k odstraňování odpadů k tomu určených a povolených. Nelze například volně spalovat odpadní olej.⁵⁷

7.2. Přeprava odpadů

Přeprava odpadů je značně frekventovanou fází nakládání s odpady. Právnícké a fyzické osoby oprávněné k podnikání přepravují jednotlivé druhy odpadů od původců z místa vzniku odpadu do zařízení k využití nebo odstranění odpadu při dodržení předpisů stanovených silničním zákonem⁵⁸. Silniční dopravou je možné přepravovat pouze nebezpečné věci vymezené mezinárodní smlouvou, a to dohodou ADR⁵⁹. Doklady související s přepravou se uchovávají po dobu 3 let ode dne zahájení přepravy. Při přepravě nebezpečných odpadů vést evidenci a ohlašovat přepravované nebezpečné odpady v rozsahu stanoveném zákonem o odpadech, označit přepravní prostředek přepravující odpad způsobem stanoveným prováděcím předpisem. Dopravce je povinen informovat řidiče vozidla o skutečnosti, že bude přepravovat odpady.⁶⁰

Přeshraniční přepravou odpadů je přeprava odpadu z České republiky, do České republiky a přes Českou republiku. Odpad vzniklý v České republice se přednostně využívá v České republice. Přeshraniční přeprava odpadů do České republiky za účelem odstranění odpadů

⁵⁷ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 53-55

⁵⁸ Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě

⁵⁹ Evropská dohoda o mezinárodní přepravě nebezpečných věcí č. 64/1987 Sb. včetně příloh A a B

⁶⁰ Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-41

je zakázána, výjimku tvoří odpady vzniklé v sousedních státech v důsledku živelních pohrom nebo za stavu nouze. Vývoz odpadu z České republiky za účelem odstranění není zakázán, pouze vyžaduje přednostní zajištění odstranění odpadu v ČR. Převážování odpadů z ČR za účelem odstranění lze jen do členských států EU a mimo EU pouze do Švýcarska, Lichtenštejnska, Norska a na Island.⁶¹ Přeshraniční přeprava odpadů se řídí nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1013/2006 ze dne 14.6.2006 o přepravě odpadů.⁶²

7.2.1. Evidence při přepravě nebezpečných odpadů

Při přepravě nebezpečných odpadů je základní povinností odesílatele a příjemce vyplnit evidenční list pro každou přepravu samostatně, bez evidenčního listu nesmí být přeprava realizována. Evidenční list musí být zaslán odesílatelem při zahájení přepravy a příjemcem při převzetí odpadu obecnímu úřadu s rozšířenou působností dle místa zahájení, dále příjemcem při ukončení přepravy obecnímu úřadu s rozšířenou působností dle místa ukončení přepravy. Povinnost evidence odpadá při vnitropodnikové dopravě zabezpečované vlastními dopravními prostředky v areálu provozovny. Odesílatel a příjemce odpadu jsou povinni archivovat evidenci po dobu nejméně 5 let.⁶³

7.3. Zpětný odběr některých výrobků

Zpětným odběrem se dle § 38 zákona o odpadech se rozumí odebírání použitých výrobků povinnými osobami od spotřebitelů bez nároku na úplatu za účelem jejich využití nebo odstranění. Povinnost zpětného odběru se například vztahuje na výbojky, zářivky, pneumatiky, elektrozařízení pocházející z domácností. Odpadem se zpětně odebraný výrobek stává v okamžiku předání osobě oprávněné k jeho využití nebo odstranění. Povinná osoba musí zajistit využití nebo odstranění zpětně odebraných použitých výrobků v souladu se zákonem o odpadech a prováděcími právními předpisy, a to do konce kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, v němž byly odebrány. Povinnou osobou je právnická osoba nebo fyzická osob oprávněná k podnikání, která vyrábí

⁶¹ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 138

⁶² Fildán, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010, s. B-55

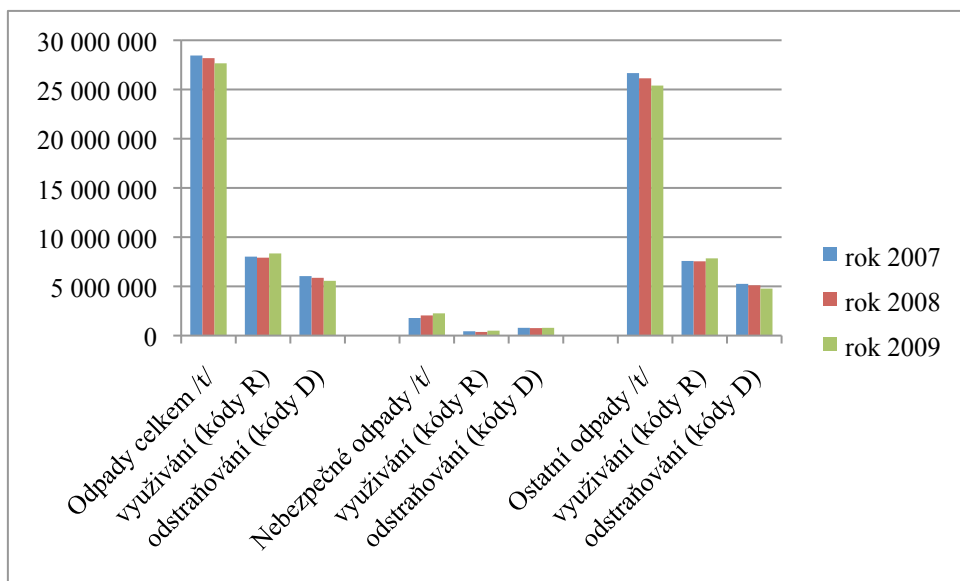
⁶³ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 119

uvedené výrobky nebo uvádí na trh v ČR výrobky zahraničního výrobce. Povinná osoba je povinna zpracovávat roční zprávu o plnění povinnosti zpětného odběru za uplynulý kalendářní rok v rozsahu stanoveném v § 20 vyhlášky č. 383/2001 Sb.⁶⁴ a tuto zprávu každoročně zasílat Ministerstvu životního prostředí do 31. března.⁶⁵

⁶⁴ Vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady

⁶⁵ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 110-111

Graf 1: Vývoj množství odpadů v ČR za období 2007-2009

Zdroj: údaje z ČSÚ

Ve sledování změn ve vazbě na uvedené období je zřejmé, že dochází k výraznému poklesu množství odpadů, což souvisí se zavedenou hierarchií způsobu nakládání s odpady, kdy se předchází vlastnímu vzniku odpadů.

8 Veřejná správa, správní řízení v oblasti odpadového hospodářství

8.1. Organizace veřejné správy

Orgány vykonávající státní správu můžeme podle typu věcné působnosti rozlišit na orgány obecné (krajské úřady) a zvláštní (ČIŽP). Podle územní působnosti dělíme tyto orgány na ústřední, regionální a místní. Ústředním orgánem státní správy je Ministerstvo životního prostředí, které v rámci své působnosti zajišťuje celou řadu agend (např. mezinárodní spolupráci, zpracování POH ČR, rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí ČIŽP nebo krajských úřadů aj.). Na ústřední úrovni státní správy působí Ministerstvo zemědělství (nakládání s kaly z čistíren odpadních vod) a Ministerstvo zdravotnictví (ochrana veřejného zdraví při nakládání s odpady). Na nižších úrovních je ochrana zdraví zajišťována orgány ochrany veřejného zdraví. Na regionální a místní úrovni je výkon veřejné správy zajišťován prostřednictvím krajů (krajských úřadů), obecních úřadů s rozšířenou působností a obecních úřadů. Krajským úřadům a obcím s rozšířenou působností je svěřena převážná většina kompetencí při vydávání správních aktů podle zákona o odpadech a kontrola dodržování stanovených povinností a ukládání opatření k odstranění závadného stavu. Kraje a obce pak na svém území zajišťující koncepční činnost při nakládání s odpady, např. zpracování POH kraje.⁶⁶

8.2. Kontrolní činnost v odpadovém hospodářství

Orgánem vykonávající hlavní kontrolní činnost v oblasti odpadového hospodářství je zvláštní orgán Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“). ČIŽP je zřízena zákonem č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa. Působnost ČIŽP je na celostátní úrovni. Inspekce se člení na ústředí a na oblastní inspektoráty. Ústředím je Ředitelství ČIŽP v Praze. Oblastních inspektorátů je celkem deset (Brno, České Budějovice, Havlíčkův Brod, Hradec Králové, Liberec, Ostrava, Olomouc, Plzeň, Praha a Ústí nad Labem).⁶⁷ Inspekce kontroluje, jak jsou právními, fyzickými osobami oprávněnými k podnikání a obcemi dodržována ustanovení právních

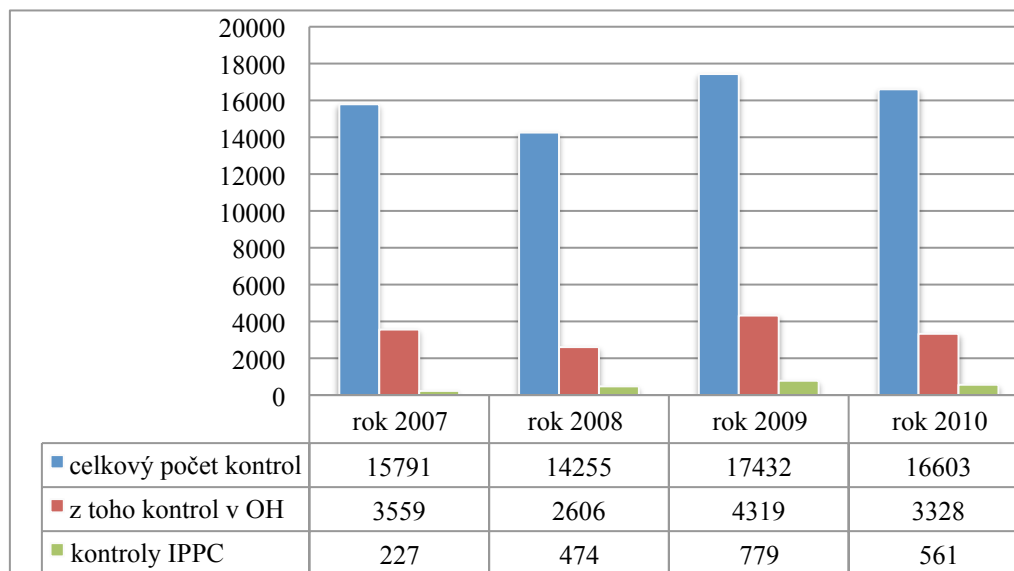
⁶⁶ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 157-172

⁶⁷ *O nás: Organizační struktura* [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.cizp.cz/O-nas/Organizacni-struktura>>.

předpisů a rozhodnutí ministerstva a jiných správních úřadů v oblasti odpadového hospodářství. Úkoly inspekce plní inspektoři, jejichž povinností uloženou zákonem je se při kontrolní činnosti prokazovat průkazy inspekce. Výsledkem kontrolní činnosti je zahájení sankčních správních řízení a i správních řízeních ukládajících nápravná opatření. Kontrolu provádějí v mezích zákonem svěřené působnosti i orgány územních samosprávných celků. Krajský úřad a obecní úřad s rozšířenou působností kontroluje, jak jsou s právními osobami, fyzickými osobami oprávněnými k podnikání a obcemi dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí ministerstva a jiných správních úřadů v oblasti odpadového hospodářství, zda pověřené osoby dodržují stanovený způsob hodnocení nebezpečných vlastností odpadů dle § 78 odst. 2 písm. b), § 79 písm. e) zákona o odpadech a krajský úřad a obecní úřad zajišťují kontrolu u provozovatele skládky placení poplatků za ukládání odpadů na skládky dle § 78 odst. 2 písm. s), § 80 písm. e) zákona o odpadech. Obecní úřad dále kontroluje, zda právnické osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání mají zajištěno využití nebo odstranění odpadu v souladu se zákonem o odpadech.⁶⁸

8.2.1. Kontroly provedené ČIŽP

Graf 2: Kontroly provedené ČIŽP za období 2007-2010

Zdroj: Výroční zprávy ČIŽP za období 2007-2010

⁶⁸ Jirásková, I., Sobotka, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005, s. 127-172

Je patrné, že celkové kontroly ČIŽP v roce 2008 klesly o 9,72 %, také poklesly kontroly v odpadovém hospodářství o 26,78 %, naopak výrazně vzrostly kontroly IPPC, kde je výrazný růst patrný i v roce 2009 o 64,35 %. Rok 2010 představuje pro kontroly IPPC výrazný pokles o 27,98 %, který souvisí s rostoucí složitostí prováděných kontrol.

8.3. Sankce, nápravná opatření

Sankční funkce navazuje na funkci kontrolní prováděnou ČIŽP, když zejména na podkladě výsledků vlastní kontrolní činnosti následně vede inspekce správní řízení o uložení sankce nebo nápravného opatření. Pokuty jsou ukládány ČIŽP nebo obecním úřadem obce s rozšířenou působností. Inspekce ukládá pokuty fyzickým osobám oprávněným k podnikání a právnickým osobám dle zákona o odpadech. Při stanovení výše pokuty se přihlíží zejména k závažnosti ohrožení životního prostředí, popřípadě k míře jeho poškození. Inspekce dle zákona ukládá pokuty do maximální výše 50 000 000 Kč. Pokuty za opakované porušení povinností mohou být uloženy inspekcí až ve výši dvojnásobku horní hranice sazby. Pokuty uložené inspekcí vymáhá celní úřad. O odvolání proti rozhodnutí ČIŽP o uložení pokuty rozhoduje Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí tedy jako orgán odvolací vystupuje na straně žalované v soudních sporech. ČIŽP vydává ve správní řízení rozhodnutí sankční povahy, kterými je kontrolované osobě uložena pokuta, omezení nebo zastavení škodlivé činnosti anebo rozhodnutí nápravného charakteru k nápravě zjištěných nedostatků kontrolní činností inspekce. Součástí vydaného správního řízení je vždy poučení o možnosti a způsobu podání odvolání jako řádného opravného prostředku.⁶⁹

Správní soudnictví provádějí krajské soudy. Rozhodnutí ve správních řízeních jsou nabytím právní moci vykonatelná, je zde absence řádného opravného prostředku. Proti rozhodnutím existuje možnost podat mimořádný opravný prostředek, a to dovolání k Nejvyššímu správnímu soudu.

⁶⁹ *O nás: Podávání opravných prostředků proti rozhodnutí ČIŽP* [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-20]. Dostupný z <<http://www.cizp.cz/O-nas/Podavani-opravnych-prostredku-proti-rozhodnuti-CIZP>>.

8.3.1. Lhůty

Řízení o uložení pokuty lze zahájit nejpozději do 1 roku ode dne, kdy se o porušení povinnosti příslušný správní úřad dozvěděl. Pokutu však lze uložit nejdéle do 3 let ode dne, kdy k porušení povinností došlo.

8.3.2. Příjmy z pokut

Pokuty uložené inspekcí jsou z 50 % příjmem obce, na jejíž katastrálním území došlo k porušení právních předpisů, a z 50 % příjmem Státního fondu životního prostředí dle zákona o odpadech. Výjimku tvoří pokuty inspekcí uložené obci, které jsou výhradním příjmem 100% Státního fondu životního prostředí. Obec musí zajistit účelové využití příjmu z pokut k ochraně životního prostředí dle § 2 odst. 3 zákona o státním fondu.

8.4. Právní odpovědnost v právu životního prostředí

Právní odpovědnost zahrnuje odpovědnost jak deliktní, tak i odpovědnost za ztráty na životním prostředí. Deliktní odpovědnost je odpovědností za protiprávní jednání a můžeme rozdělit na odpovědnost trestní za trestné činy a správní za správní delikty.⁷⁰ Nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb. s účinností od 1. ledna 2010 upravil nově trestné činy proti životnímu prostředí na jednom místě, a to ve své hlavě VIII.⁷¹ Pod správní delikty můžeme zahrnout správní delikty fyzických osob (zejména přestupky), správní delikty právnických osob a fyzických osob při podnikatelské činnosti.⁷²

Deliktní odpovědnost fyzických je upravena samostatným zákonem o přestupcích č. 200/1990 Sb.⁷³ Deliktní odpovědnost právnických osob a fyzických osob při podnikatelské činnosti jako odpovědnost objektivní za následek a je konstruovaná jako odpovědnost absolutní, nelze se jí zprostit.

⁷⁰ Damohorský, M. a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 73

⁷¹ Tamtéž, s. 74

⁷² Tamtéž, s. 77

⁷³ Tamtéž, s. 78

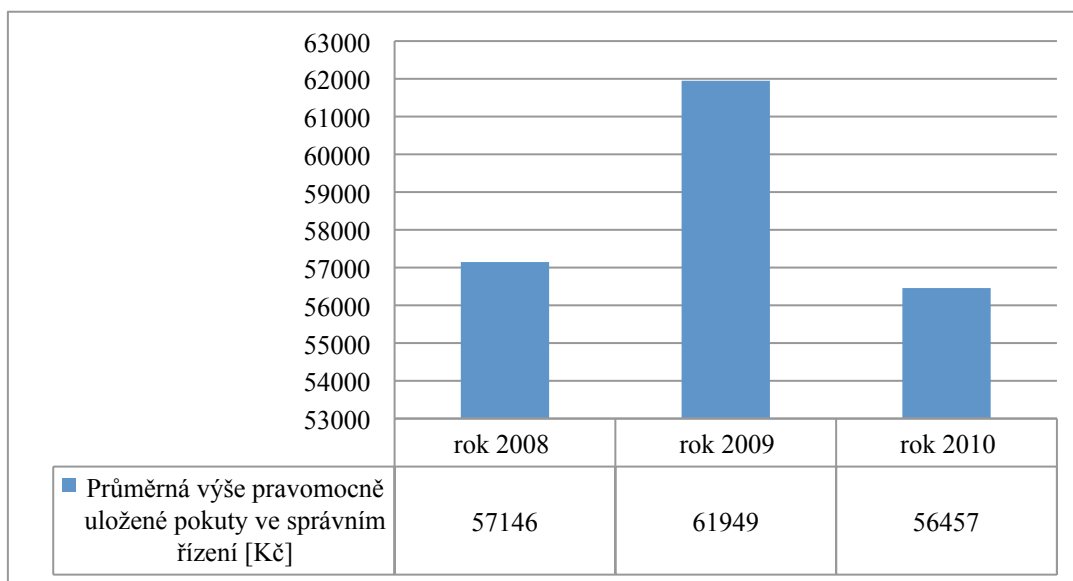
8.4.1. Subjekty správních deliktů

Subjekty na úseku práva životního prostředí můžeme rozlišit na fyzické osoby, fyzické osoby podnikající a právnické osoby. Subjektem deliktů odpovědnosti ve složkových předpisech je v zákoně o odpadech (fyzická osoba oprávněná k podnikání nebo právnická osoba), v zákoně o integrované prevenci (právnická nebo podnikající fyzická osoba), v zákoně o integrovaném registru (provozovatel), v zákoně o obalech (právnická nebo podnikající fyzická osoba) a v zákoně o ČIŽP (právnická nebo fyzická osoba).

8.4.2. Pokuty uložené ČIŽP

Největší objem pokut za roky 2008, 2009, 2010 byl uložen odborem odpadového hospodářství.

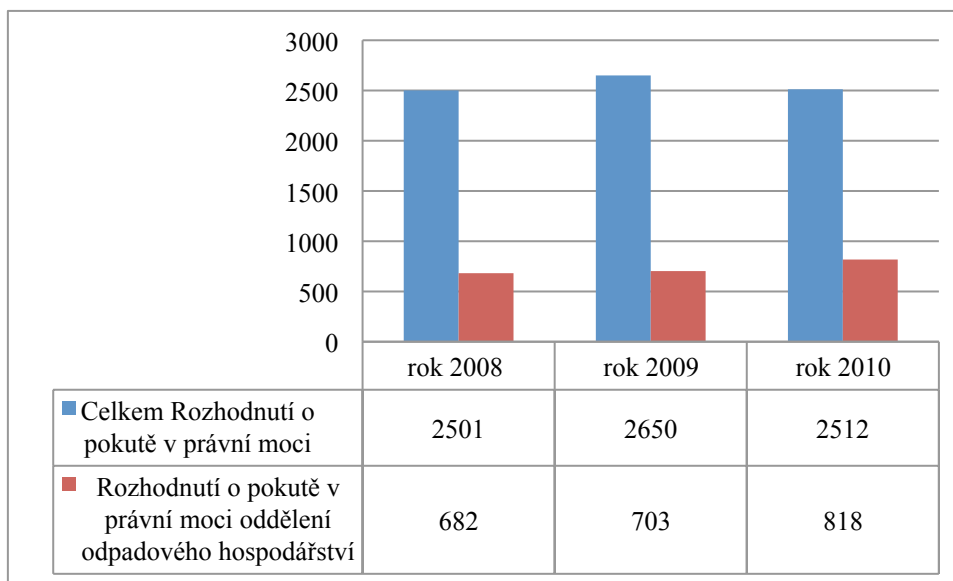
Graf 3: Průměrná výše pravomocně uložené pokuty ve správním řízení za období 2008-2010

Zdroj: Výroční zprávy ČIŽP za období 2007-2010

Průměrná výše pravomocně uložené pokuty ve správním řízení v roce 2009 vzrostla o 8,4 % oproti roku 2008. Rok 2010 zaznamenal pokles o 8,87 % oproti roku 2009.

Graf 4: Počet rozhodnutí o pokutě v právní moci

Zdroj: Výroční zprávy ČIŽP za období 2007-2010

Celkový počet rozhodnutí o pokutě v právní moci v roce 2009 zaznamenal mírný nárůst o 5,96 % ve srovnání s rokem 2008, v roce 2010 mírný pokles o 5,21 % ve srovnání s rokem 2009. Celkový počet rozhodnutí o pokutě v právní moci na úseku odpadového hospodářství zaznamenal při porovnání v roce 2009 mírný nárůst o 3,08 % oproti roku 2008, v roce 2010 % výraznější nárůst o 16,36 % oproti roku 2009.

9 Praktická část

9.1. Charakteristika společnosti ASTON – služby v ekologii, s.r.o.

Obchodní společnost ASTON – služby v ekologii, s.r.o. v současné době zaujímá důležité postavení mezi odbornými firmami na trhu ekologických služeb v Jihočeském kraji a i v České republice. Společnost byla zapsána v obchodním rejstříku vedeného Krajským soudem v Českých Budějovicích dne 15. března 2004. Zrodu společnosti s ručením omezeným předcházela činnost fyzické osoby majitele firmy, který začal s podnikáním v oblasti nakládání s odpady od 13.4.1993 vydáním koncesní listiny opravňujícího k této činnosti. Společnost s ručením omezením dne 11. ledna 2005 odkoupila část podniku od fyzické osoby. V současné době se ústředí společnosti nachází v Praze. Provozní střediska společnosti jsou rozmístěny v Sezimově Ústí, Plané nad Lužnicí, Písku, Pohnánci a Nýrsku. Společnost zaměstnává celkem více než 30 zaměstnanců, roční obrat dosahuje přes 100 miliónů Kč. Společnost ASTON – služby v ekologii je ryze česká firma, s výhradně českým kapitálem, působící na českém trhu ekologických služeb. Společnost ASTON má své divize, a to divizi sběru a výkupu, divizi zneškodňování, divizi recyklace a divizi legislativní podpory. V zařízení sběru a výkupu dochází ke konečnému přetřídění a separaci odpadů ostatních a nebezpečných soustředěných sběrem nebo výkupem odpadů od původců odpadu nebo osob, na něž povinnosti původce přešly. ASTON účelným využíváním zařízení sběru a výkupu maximalizuje snahu o omezení skládkování, které i přes veškerou snahu a úsilí je v ČR, ale i v členských státech EU nejčastější metodou odstraňování odpadů, a podporuje tak preference materiálového využití (recyklace) a energetického využití odpadů. Společnost ASTON v rámci divize zneškodňování provozuje vlastní zařízení k využívání, odstraňování a úpravě odpadů, a to deemulgační stanici odpadních vod v lokalitách Sezimovo Ústí a Písek. Součástí technologie deemulgační stanice jsou i gravitační odlučovače a kalová pole sloužící k úpravě kalů. Divize recyklace provozuje zařízení k využívání inertních odpadů k terénním úpravám a rekultivaci bývalé skládky popelovin a technického komunálního odpadu v katastrálním území Pohnánek a Dub. ASTON v zařízení ukládá odpady – výkopové zeminy, stavební sutě, vytěženou hlušinu a odpady na bázi sádry. Společnost ASTON je v současné době vedena v obchodním rejstříku Městského soudu v Praze. Předmětem podnikání je:

- podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady
- silniční motorová doprava – nákladní vnitrostátní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti do 3,5 tuny včetně, - nákladní vnitrostátní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny, - nákladní mezinárodní provozovaná vozidla o největší povolené hmotnosti do 3,5 tuny včetně
- výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

Společnosti ASTON byly vydány Městským úřadem Tábor, obecním živnostenským úřadem pro tyto předměty činnosti zapsané v obchodním rejstříku živnostenská oprávnění.

9.2. Původci odpadů

Společnost ASTON je specializovanou firmou pro nakládání s odpady. Převážně se jedná o odpady vznikající výrobním závodům jakožto jejich vytríděný odpad nebo odpady pocházející z jednorázových sanačních a demoličních zakázek. Kraje Jihočeský a Plzeňský jsou v současné době stěžejními oblastmi ve smyslu zajištění logistiky třídění, svozu a využití nebo odstranění průmyslových odpadů. Z ostatních krajů ČR, převážně Středočeského a z kraje Vysočina, zajišťuje společnost ASTON třídění, svoz a využití nebo odstranění odpadů v menší míře. Převážnou část přejímaných odpadů od původců tvoří nejrůznější odpady z výroby a přidružených činností, odpady z obalu, dále pak odpady ze stavebních činností, demolic, čištění nebo sanací objektů. Velkou část podnikových odpadů zaujímají odpady vytríděné přímo u jejich původců. V menší míře jsou to odpady z obchodní činnosti firem (velkosklady, obchody). Minimální množství odpadů je z domácností (od občanů). Společnost ASTON musí splňovat povinnosti původce odpadů dle platné legislativy ve sledu: odpad zařadí, shromažďuje podle jednotlivých druhů a kategorií, zajišťuje přednostní využití odpadu, odpady, které sama nevyužije nebo nemůže sama odstranit v souladu se zákonem o odpadech, převede do vlastnictví osoby oprávněné k jejich převzetí, vede průběžnou evidenci o odpadech a způsobech nakládání s odpady, ohlašuje odpady.

9.2.1. Smlouvy s původci odpadů

ASTON uzavírá s původci odpadů Smlouvy o převzetí, zpracování a využití odpadu, kde vystupuje na straně zhotovitele. Objednatelem je zákazník – původce odpadů. Smlouva je

uzavřena ve smyslu ust. § 536 a násl. zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Předmětem smlouvy je převzetí dohodnutých odpadů specifikovaných ve smlouvě katalogovým číslem odpadu, názvem odpadu, kategorií odpadu a cenou v Kč za odstranění 1 kg odpadu a jejich odstranění řádným způsobem uvedeným ve smlouvě, v souladu s platným provozním řádem příslušného zařízení na zpracování a na odstraňování odpadů. Dále je ve smlouvě uvedena cena za dopravu příslušným vozidlem v Kč za 1 km, případně cena za legislativní podporu a nezbytné náležitosti jako platební podmínky, místo a doba plnění. Smlouva se uzavírá na dobu plnění na dobu neurčitou, v případech jednorázových zakázek na dobu určitou od do nebo jen na základě objednávky s náležitostmi smlouvy, smlouva se neuzavírá.

9.3. Zpracovatelé odpadů

Společnost ASTON dále uzavírá smlouvy o odstraňování odpadu. Jde o smlouvu, kterou uzavírá např. se společností provozující spalovnou odpadů, skládku odpadů. Společnost ASTON vystupuje v těchto smlouvách na stranách objednatele. Smlouva je uzavřena podle zákona o odpadech a podle ustanovení § 269 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Předmětem smlouvy je odstraňování odpadu. Dalšími náležitostmi smlouvy jsou technické a dodací podmínky, předem odhadnuté množství odpadu, které je měřeno, váženo kalibrovaným měřidlem, dohodnutá cena za tunu odpadu s tím související platební a fakturační podmínky, případné sankce, odpovědnost a náhrada škody. Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou, ale při jednorázových zakázkách je to na dobu určitou.

9.4. Souhlasy a oprávnění

9.4.1. Souhlas k provozování zařízení ke sběru a výkupu odpadů

Společnosti ASTON udělil Krajský úřad – Jihočeský kraj, odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví, jako příslušný orgán státní správy v přenesené působnosti podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona o odpadech na základě žádostí rozhodnutí - Souhlas k provozování zařízení ke sběru a výkupu odpadů a s jeho provozním řádem, tj. sběrný a výkupný nebezpečných a ostatních odpadů (zařízení) s přesným umístěním zařízení. Souhlas byl vydán dne 11. ledna 2010. Nahradil tak dříve vydané rozhodnutí z roku 2004 a

z roku 2008. Z důvodu připravovaných legislativních změn je vydán na dobu určitou, tedy na dobu šesti let od nabytí právní moci rozhodnutí, aby tak bylo možné reagovat na případné legislativní změny. Nedílnou součástí vydaného rozhodnutí je schválený provozní řád zařízení. Je nutné také v tomto souhlasu uvést pro zajištění odborného nakládání s odpady ustanovenou osobu do funkce odpadového hospodáře dle § 15 zákona o odpadech.

9.4.2. Integrované povolení

Krajský úřad – Jihočeský kraj, odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví, jako příslušný správní úřad, vydal pro provedeném řízení o vydání integrovaného povolení a na pokladě výsledků projednání žádosti, podle § 13 odst. 3 zákona o integrované prevenci právnické osobě Integrované povolení pro zařízení deemulgační stanice odpadních vod v Sezimově Ústí. Firma ASTON musela požádat v roce 2006 o vydání integrovaného povolení neboť tím, že v zařízení probíhá průmyslová činnost dle přílohy č. 1 k zákonu o integrované prevenci v kategorii 5.1 – zařízení na odstraňování nebo využívání nebezpečného odpadu a zařízení k nakládání s odpadními oleji, vždy o kapacitě větší než 10 t denně, splňuje definici zařízení dle § 2 písm. a) zákona o integrované prevenci. Tímto integrovaným povolením krajský úřad stanovil dle zákona o integrované prevenci závazné podmínky provozu zařízení a s ním spojených činností, dále postupy a opatření zabezpečující plnění těchto podmínek. Krajský úřad zaslal žádost v souladu s § 9 zákona o integrované prevenci k vyjádření účastníkům řízení, příslušným správním úřadům – Městský úřad Tábor, odboru životního prostředí, Vodovody a kanalizace Jižní Čechy, České Budějovice, Česká inspekce životního prostředí, oblastního inspektorát České Budějovice, Krajská hygienická stanice Jihočeského kraje, České Budějovice. Tato vyjádření v souladu se zákonem o integrované prevenci zaslal odborně způsobilé osobě CENIA, česká informační agentura životního prostředí, Praha 10, a současně zajistil zveřejnění stručného shrnutí žádosti na úřední desce krajského úřadu, úřední desce Města Sezimova Ústí a na portálu veřejné správy. Od zveřejnění stručného shrnutí žádosti se měli právo ve lhůtě 8 dnů podle § 7 odst. 1 zákona o integrované prevenci přihlásit další účastníci řízení a ve lhůtě 30 dnů mohlo být doručené vyjádření veřejnosti podle § 8 odst. 2 zákona o integrované prevenci. Tohoto práva nikdo nevyužil. Vyjádření odborně způsobilé osoby CENIA krajský úřad zveřejnil na úřední desce úřadu a na portálu veřejné správy.

Pro komplexní posouzení žádosti krajským úřadem firma ASTON, provozovatel zařízení, nechala vypracovat znalecký posudek zpracovaný znalcem v oboru vodní stavby a vodního hospodářství a odborný posudek zpracovaný Asociací čistírenských expertů České republiky se sídlem v Brně. Krajský úřad neshledal žádné důvody pro zamítnutí žádosti dle § 13 odst. 2 zákona o integrované prevenci a integrované povolení vydal dne 10.8.2007. Žádný z účastníků nevyužil práva podat odvolání k Ministerstvu životního prostředí ve lhůtě 15 dnů od doručení rozhodnutí a rozhodnutí tak nebylo právní moci dne 30.8.2007. Na základě ohlášení provozovatele zařízení, firmy ASTON, krajskému úřadu plánované změny technologického procesu v provozu zařízení, bylo vydáno rozhodnutí o změně integrované povolení dne 6.11.2009 s právní mocí 25.11.2009.

9.4.3. Schválení a registrace svozu vedlejších živočišných produktů

Společnost ASTON z důvodu požadavků zákazníků na poskytování komplexních služeb v odpadovém hospodářství a souběhu legislativy na úseku odpadového hospodářství a veterinární péče, kdy odpady s charakterem vedlejších živočišných produktů /VŽP/ se u zákazníků společnosti ASTON vyskytují a je její zákonnou povinností jakožto erudované společnosti zabývající se sběrem, výkupem, využíváním a odstraňováním odpadů splňovat veškeré legislativní požadavky vyplývající z předpisů, podala Krajské veterinární správě pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích Žádost o schválení a registraci svozu vedlejších živočišných produktů (VŽP). Podle § 3 odst. 5 zákona o veterinární péči se na nakládání s VŽP nevztahuje zákona o odpadech s výjimkou případů stanovených předpisem Evropských společenství č. 1774/2002 ES o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu. Avšak podle § 2 odst. 2 zákona o odpadech se tento zákon na nakládání s VŽP, pokud nestanoví zvláštní právní předpis jinak /nařízení Evropského parlamentu a Rady /ES/ č. 1069/2009/, vztahuje. Dochází tak k souběhu legislativy na úseku odpadového hospodářství a veterinární péče, a proto společnost ASTON přijala opatření týkající se schválení a registrace svozu VŽP, aby tak předcházela přestupků tím, že dodrží technické podmínky svozu a přejímky VŽP. Povede a bude archivovat tak paralelní evidenci a odpovídající přepravní doklady podle zákona o odpadech a zákona o veterinární péči. Krajská veterinární správa dne 13.7.2010 vydala Doklad o schválení a registraci vydaný podle ustanovení § 39a, odst. 2 zákona číslo 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární

zákon) ve znění pozdějších předpisů a podle kapitoly III a IV nařízení EP a Rady ES č. 1774/2002, v kategorii materiál II. a III. kategorie, činnost – typ produkce: přeprava vedlejších živočišných produktů III. kategorie, přeprava hnoje a obsahů trávicích traktů do kompostárny v Jihočeském kraji a bioplynové stanice v Jihomoravském kraji.

9.5. Plán odpadového hospodářství

Společnost ASTON sestavila dne 16. prosince 2005 Plán odpadového hospodářství původce na období 2005-2010 schválený Krajským úřadem Jihočeský kraj v Českých Budějovicích. ASTON tak splnil povinnost pro původce odpadů dle § 16 odst. 1 písm. i), § 44 zákona o odpadech, § 28 vyhl.č. 383/2001 Sb., kteří produkují ročně více než 10 tun nebezpečného odpadu nebo více než 1000 tun ostatního odpadu. Tuto povinnost splnil ve lhůtě 1 roku od dosažení produkce odpadů nad zákonem stanovený limit a zároveň splnil povinnost zpracovat plán na dobu nejméně 5 let. Kopii plánu zaslal původce ASTON příslušnému krajskému úřadu k odsouhlasení. Při každé změně podmínek, na jejich základě byl plán zpracován, musí být plán změněn do 3 měsíců od změny podmínek. Společnost ASTON zapracovala příslušné změny, které vycházely ze změn v legislativě, dne 30.11.2008 do Revize Plánu odpadového hospodářství původce, který byl předložen ke schválení Krajskému úřadu Jihočeský kraj v Českých Budějovicích.

9.6. Provozní řád a Havarijní plán

Provozní řád společnosti ASTON je součástí rozhodnutí příslušného krajského úřadu k udělení souhlasu k provozování zařízení k využívání a odstraňování odpadů. Havarijní řád společnosti je pak schválen rozhodnutím příslušného vodoprávního orgánu.

9.7. Povinnosti, hlášení

Společnosti ASTON vyplývá z přílohy č. 1 k vyhlášce č. 386/2009 Sb. povinnost podávat každoročně Roční výkaz o odpadech k účelu statistického zjišťování Českého statistického úřadu. Výkaz je součástí Programu statistických zjišťování a podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě. Zpravodajská jednotka je povinna poskytnout požadované údaje o produkci odpadů, způsobu využití a odstranění všech odpadů, se kterými bylo ve

sledovaném období nakládáno, o spotřebě odpadů jako druhotných surovin na výrobu vybraných výrobků. Lhůta k podání výkazu je březen následujícího roku za rok předchozí.

9.8. Legislativa v praxi

Pro firmu ASTON neustálé změny v právní úpravě odpadového hospodářství, náročnost administrativy představují další nucené náklady, které musí vynaložit. V roce 2008 přijala do pracovního poměru zaměstnance na legislativu, spolupracuje s poradenskými firmami, které pro ASTON zpracovávají legislativu, souhlasy, oprávnění. Dalším nákladem je školení zaměstnanců na změny v legislativě, a to s pravidelností 4x ročně. Z důvodu, že v roce 2006 firma ASTON se musela zařadit do IPPC, firma musela udělat úpravy na technologiích a musela projít celým procesem legislativy. Získání IPPC je práce po legislativní stránce zhruba na rok, což firma nemohla zvládnout vlastními silami z důvodu kapacity, a proto využívala poradenských firem. Tyto náklady navýšili roční režie. Režie je jedna složka z tvorby cen. Cena se počítá ze způsobů odstranění, dopravy, režie a zisku. Zisk se odvozuje podle konkurence v dané lokalitě. Cenu je součástí nabídky firmy původci. Režii představují mzdy, nájmy, leasingy, úvěry (vozidla nákladní a osobní, technologická zařízení), opravy vozidel, provozoven, náklady na zaměstnance na pracovní místo – stůl, počítač, telefon, hovorné, ochranné pracovní pomůcky.

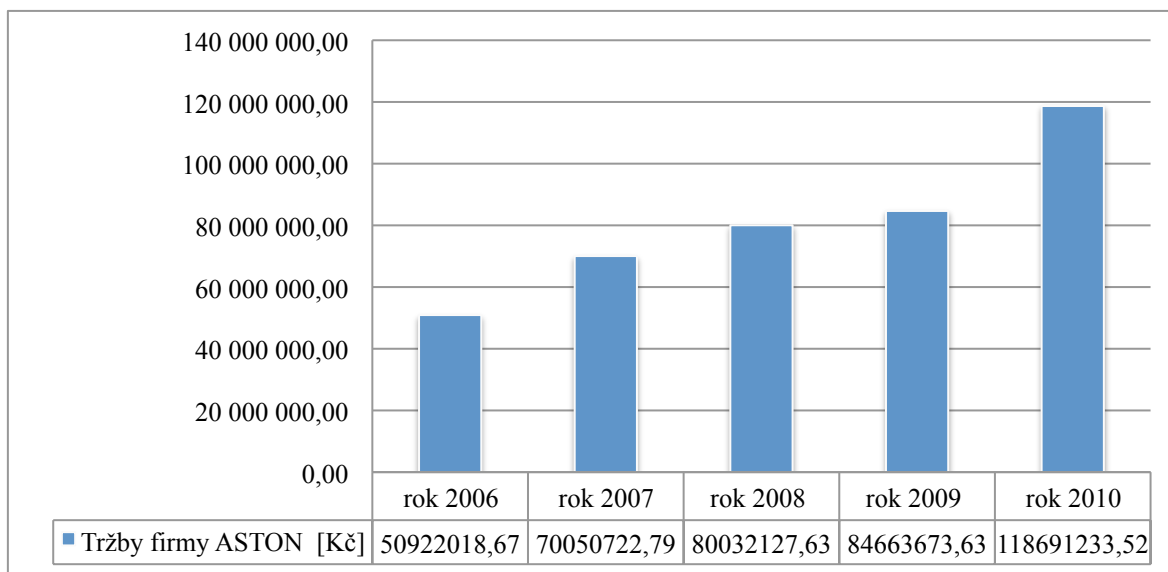
Náklady, které firma platí za nakládání s odpady – odstranění

1. Materiálové využití odpadů – papír, železo, olej, plasty, kyseliny atd. Pro původce odpadů je tato alternativa nejlevnější. Možností je odběr za 0,- Kč nebo se případně za odpad původci odpadů zaplatí.
2. Rekultivační a recyklace materiálů – zeminy, cihly, kameny, betony, keramika atd. Rekultivace lokalit – navážení, ukládání. Neplatí se poplatky jako při ukládání na skládku, a proto je to levnější varianta pro původce odpadů než uložení na skládku.
3. Deemulgační stanice odpadních vod – řezné emulze, tekuté odpady s obsahem ropných látek, těžkých kovů, tekuté odpady s rozdílným ph – odstranění. Platí se poplatek za vypouštění do kanalizace, a to provozovateli kanalizace. Jde o obchodní vztah, nejde o zákonnou povinnost platit poplatek.
4. Za uložení na skládku se platí zákonný poplatek dle přílohy č. 6 k zákonu o odpadech. Poplatek platí provozovatel skládky. Je obsažený v celkové ceně.

Poplatek se odvádí do Státního fondu životního prostředí, část poplatku do státního rozpočtu a část poplatku do rozpočtu obcí. Růst poplatku je patrný z grafu č. 6.

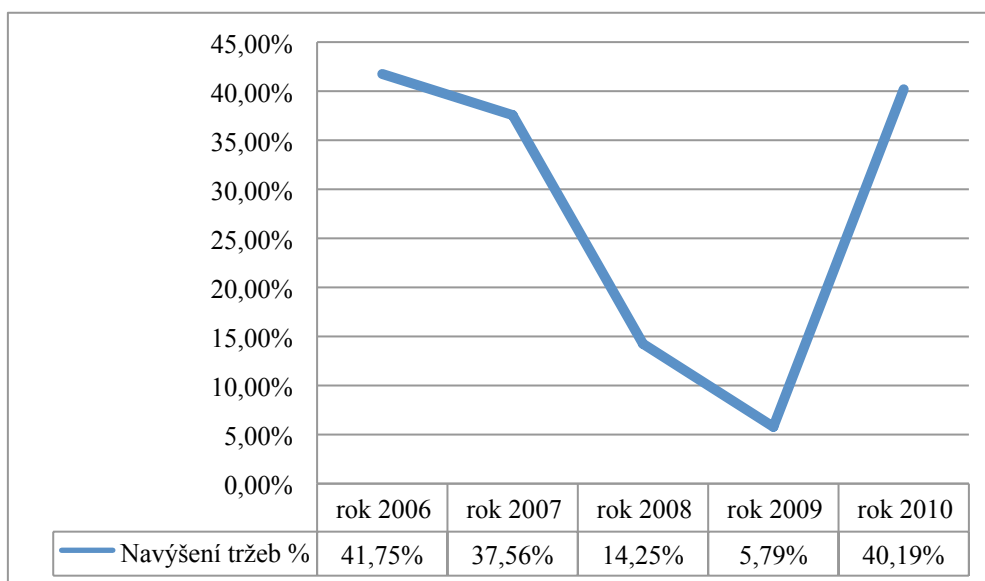
5. Za spalovnu se neplatí žádný poplatek. Preference odpadu je dle výhřevnosti a obsahu škodlivin.

Graf 5: Tržby firmy ASTON za období 2006-2010

Zdroj: vnitřní materiály firmy ASTON, vlastní výpočet

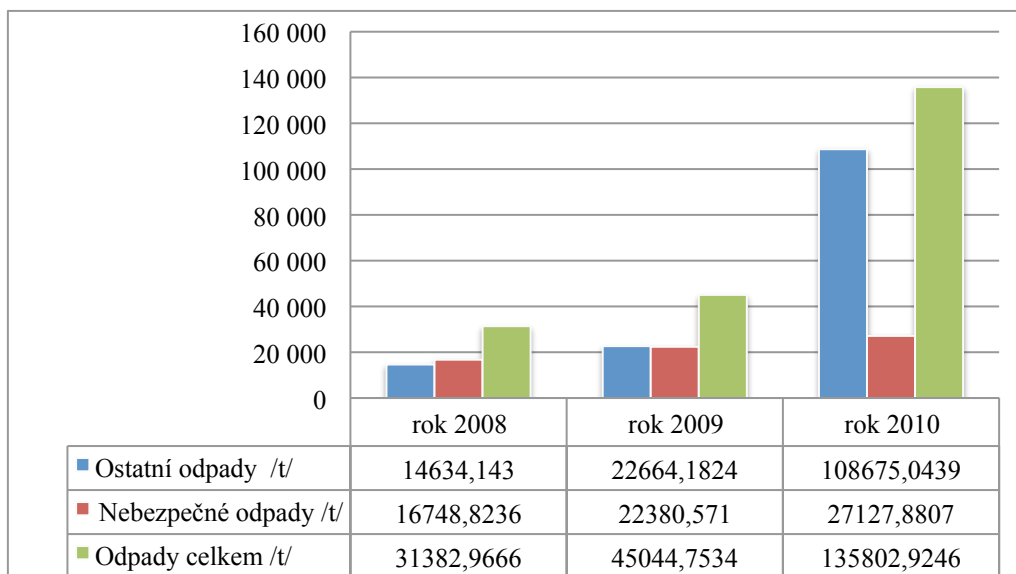
Graf 6: Vývoj tržeb firmy ASTON za období 2006-2010

Zdroj: vnitřní materiály firmy ASTON, vlastní výpočet

Z grafů je patrný nárůst tržeb firmy ASTON. Zvyšující se tržby souvisí i s množstvím odpadu, který je zobrazen v grafu 7 a s přijetím nových technologických opatření. V plánu firmy ASTON pro rok 2011 se očekává mírný nárůst tržeb o 1,52%.

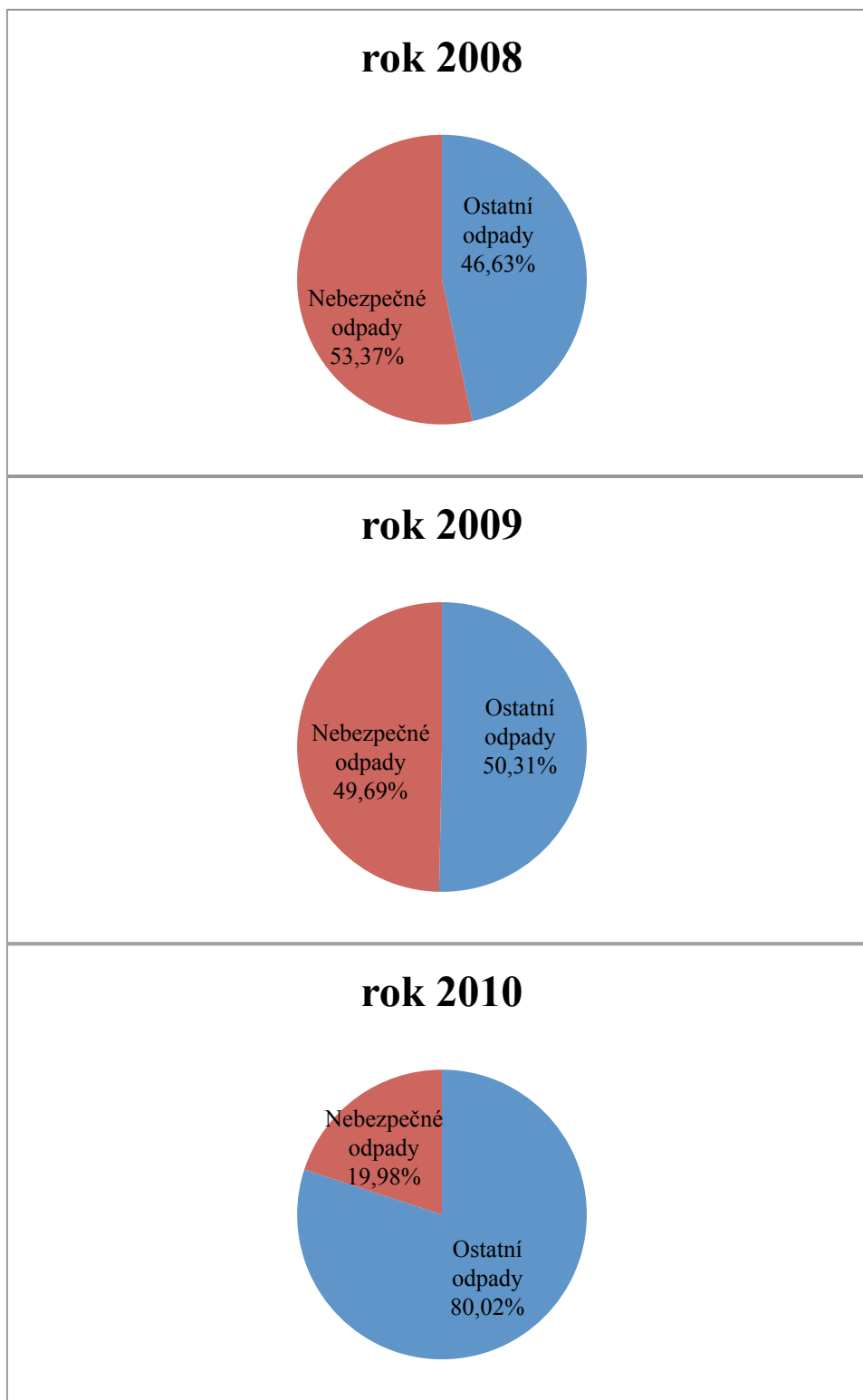
Graf 7: Nakládání s odpady firma ASTON za období 2008-2010

Zdroj: vnitřní materiály firmy, vlastní výpočet

Nakládání s odpady celkem ve firmě ASTON bylo v roce 2009 s nárůstem o 43,53 %, avšak v roce 2010 jde již o výrazný nárůst o 301,48%.

Graf 8: Podíl ostatních a nebezpečných odpadů z celkových odpadů

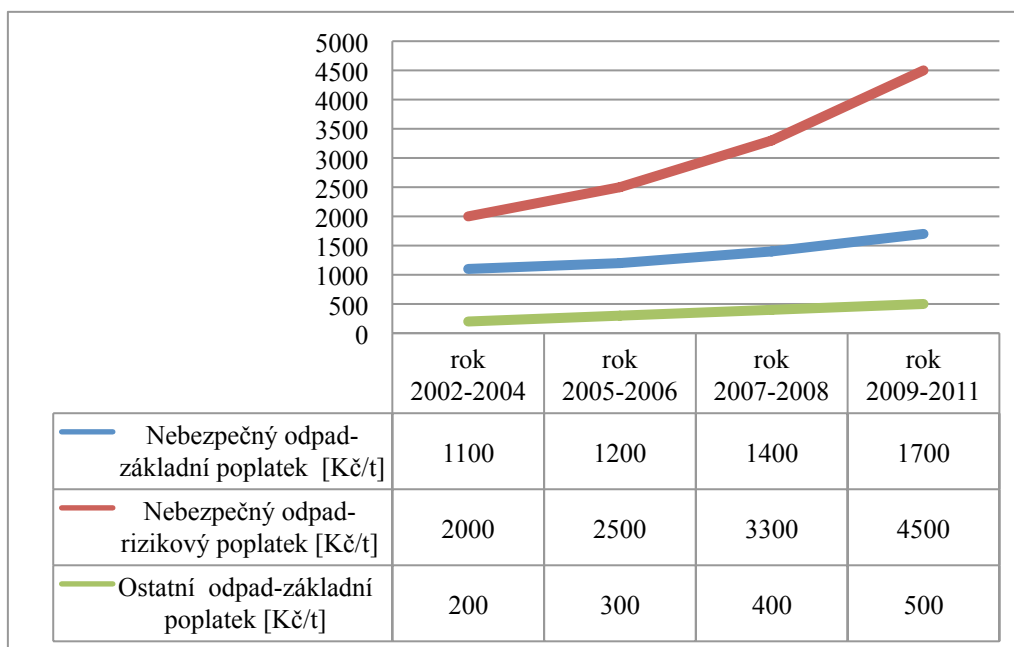

Zdroj: vnitřní materiály firmy, vlastní výpočet

Podíl nebezpečných a ostatních odpadů byl v roce 2008 poměrně vyrovnaný, podíl nebezpečných odpadů byl jen o 6,74 % větší. Z celkových odpadů firma ASTON má větší

podíl ostatních odpadů v roce 2009 a 2010. Ostatní odpady v roce 2010 zaznamenaly výrazný podíl 80,02 % z celkových odpadů.

Graf 9: Sazba základního a rizikového poplatku za ukládání odpadů

Zdroj: příloha č. 6 zákona o odpadech

Sazba poplatku za ukládání na skládku se od roku 2009 nezměnila. Sazba poplatku za nebezpečný odpad je složená ze sazby základního poplatku a sazby rizikového poplatku. Současná výše základního poplatku za nebezpečný odpad se zvýšila o 21,43 % oproti roku 2007-2008, výše rizikového poplatku za nebezpečný odpad výrazně vzrostla o 36,36 % oproti roku 2007-2008, výše základního poplatku se zvýšila o 25 % oproti roku 2007-2008.

9.2. Strukturovaný rozhovor

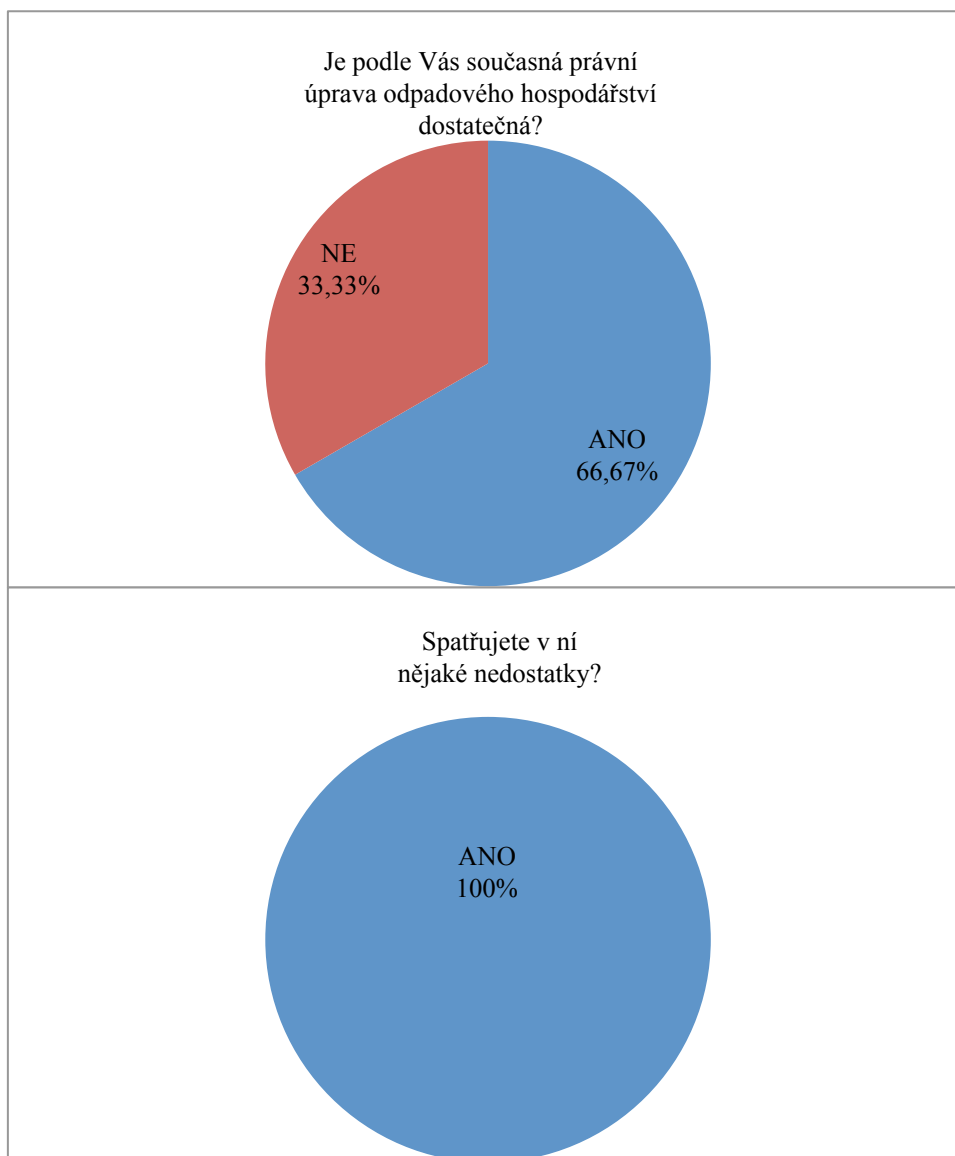
Byl proveden strukturovaný rozhovor se 6 odborníky z řad odborné veřejnosti s praxí v odpadovém hospodářství. Strukturovaný rozhovor obsahoval 9 otázek, ke každé otázce se všichni dotazovaní vyjádřili. Struktura rozhovoru je uvedena v příloze č. 1, přepis rozhovorů v příloze č. 2. Byli osloveni 2 respondenti pracující v soukromé sféře, 2 respondenti zastávající funkci ve veřejné sféře. Profesionální sféru reprezentují 2 odborní poradci.

Tabulka 1: Otázka č. 1

Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná? Spatřujete v ní nějaké nedostatky? Pokud ano, co je nutné zlepšit?

Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná?			Spatřujete v ní nějaké nedostatky?	
Četnost			Četnost	
	ANO	NE	ANO	NE
Soukromá sféra	1	1	2	0
Veřejná sféra	1	1	2	0
Profesionální sféra	2	0	2	0
Nedostatky právní úpravy				
Soukromá sféra	složitá, nepřehledná, komplikovaná, široká, zbytečná administrativa, byrokratická			
Veřejná sféra	vyhovění značně finančně náročné, velice nepřehledná, nejednoznačná, těžce pochopitelná pro širší veřejnost i původce odpadů			
Profesionální sféra	nedostatečná po odborné stránce, zbytečně rozsáhlá, zbytečně podrobná, věcné vady v podzákonných předpisech			

Graf 10: Četnost odpovědí na otázku č. 1

Zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi na otázku č. 1 vypověděly, že současná právní úprava odpadového hospodářství je dostatečná v převážné míře 66,67 % odpovědí respondentů, ale 100 % všech respondentů v ní spatřují nedostatky zejména složitost, nepřehlednost, komplikovanost a zbytečnou administrativu. Respondent profesní sféry spatřuje problém v nakládání s některými specifickými odpady, se způsoby nakládání s odpady – skutečné odstranění odpadů nefunguje a je problém i s odstraňováním kapalných odpadů. Zlepšení: „Nutné

vyvíjet nové zneškodňovací technologie, uvědomit společnost o způsobech odstraňování odpadů tak, aby lidé znali i jiné způsoby a ne pouze skládky.⁷⁴

Tabulka 2: Otázka č. 2

Jak hodnotíte právní úpravu odpadového hospodářství ČR v souladu s právem EU?		
	Záporně	Kladně
Soukromá sféra	česká byrokratizace, příliš byrokracie, vše složité ve srovnání s Rakouskem, pojetí odpadu jako vstupní suroviny do výroby	nový přístup - vedlejší produkt z výroby
Veřejná sféra	nejednoznačnost, komplikovanost v praxi, špatná implementace zákonodárci do práva ČR, zpětný odběr - zbytečná komplikace - dvojí existence vykazování	částečně biodpady, vedlejší výrobek, soulad
Profesní sféra	nesoulad s jinými zeměmi EU, velice rigidní, přísnější	dovoz odpadů

Odpovědi na otázku č. 2 vypovídají, že všechny sféry hodnotí právní úpravu odpadového hospodářství v souladu s právem EU jako velice přísnou, rigidní. Za kladné považují nový přístup k vedlejšímu produktu z výroby zavedením pojmu vedlejší výrobek a kontrolu nad dovozem odpadů do ČR. Respondent veřejné sféry: „Normy EU nepředstavují ve většině případů zjednodušení a zprůhlednění, ale spíše nejednoznačnost a komplikace v praktickém využití. Neznamena to, že by předpisy EU byly špatné, nebo chybné, jde spíše o to, jak jsou našimi zákonodárci implementovány do našich zákonů.“⁷⁵

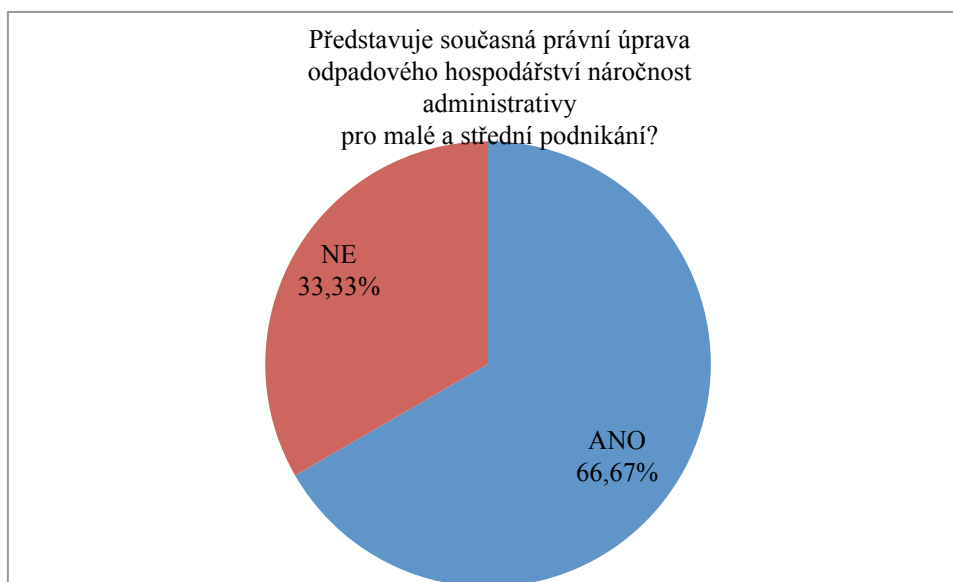
⁷⁴ Ing. Olga Dlouhá, poradce v oblasti životního prostředí

⁷⁵ Gita Mühlová, samostatný odborný referent odpadového hospodářství Městského úřadu Tábor

Tabulka 3: Otázka č. 3

Představuje současná právní úprava odpadového hospodářství náročnost administrativy pro malé a střední podnikání?			
Četnost			
	ANO	NE	Konkretizace náročnosti
Soukromá sféra	2	0	nebezpečné odpady, plán odpadového hospodářství, označování, třídění odpadů, souběh legislativy stavební zákon, veterinární předpisy, zákon o vodě x zákon o odpadech
Veřejná sféra	1	1	nutná pomoc ekologických poradců
Profesní sféra	1	1	vykazování jen skutečných odpadů

Graf 11: Četnost odpovědí na otázku č. 3

Zdroj: vlastní výzkum

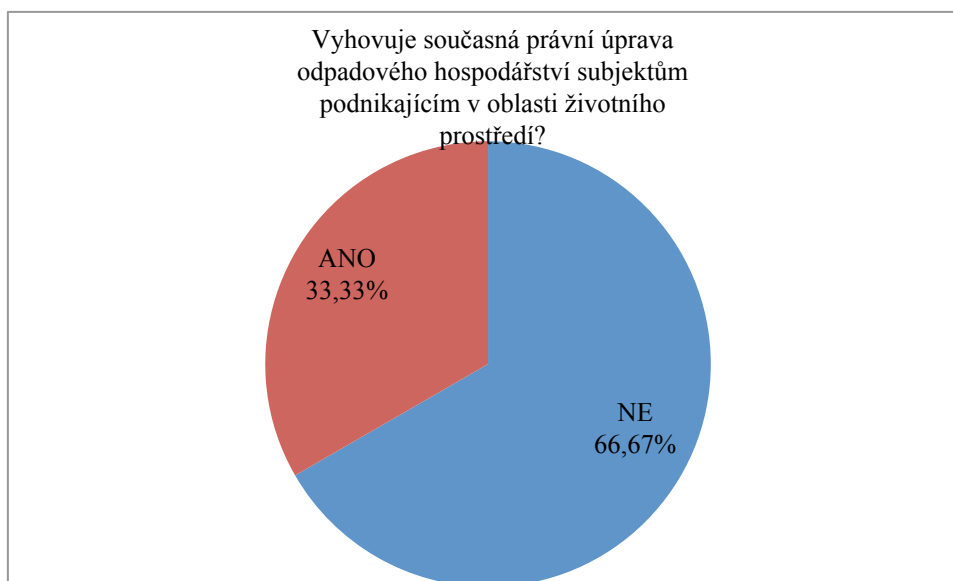
Rozhodně ANO respondentů ze soukromé sféry lze považovat za klíčové. Respondent ze soukromé sféry: „Ano, minimálně co se týká administrace nebezpečných odpadů a plánů odpadového hospodářství, označování odpadů a požadavky např. na jejich třídění bez souvislosti s vývojem trhu s odpady alespoň v národním měřítku.“⁷⁶ Náročnost administrace představuje na straně soukromé sféry výdaje na odborné pracovníky, odborné poradce, na druhé straně vytváří zbytečné prostředí pro umělou zaměstnanost bez ekonomického efektu i jakéhokoliv dalšího efektu ve veřejné správě.

⁷⁶ Ing. Martin Riant, manager jakosti a environmentu firmy ASTON

Tabulka 4: Otázka č. 4

Vyhovuje současná právní úprava odpadového hospodářství subjektům podnikajícím v oblasti životního prostředí? V čem vidíte problém?			
	Četnost		Problém
	ANO	NE	
Soukromá sféra	0	2	zbytečná administrativa
Veřejná sféra	1	1	centralizace orgánů do krajských úřadů, změny v dlouholeté zavedené praxi
Profesní sféra	1	1	neustálá aktualizace předpisů, návaznost na stavební zákon, zákon o odpadech x zákon o vodách, spojitost mezi ADR x chemické látky x ovzduší x odpady, lobbying

Graf 12: Četnost odpovědí na otázku č. 4

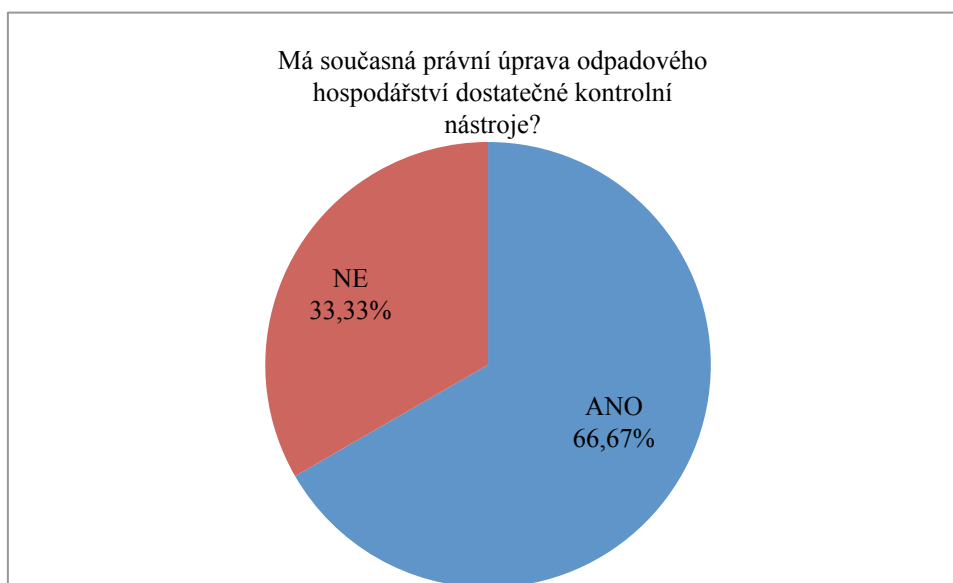
Zdroj: vlastní výzkum

Problémy v současné právní úpravě OH spatřují všechny sféry odpadového hospodářství. Neustálá novelizace, zbytečná administrativa, centralizace orgánů, se kterými musí subjekty komunikovat, do krajských úřadů, které pak rozhodují bez znalosti místních praktických poměrů.

Tabulka 5: Otázka č. 5

Má současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečné kontrolní nástroje?			
	Četnost		Nedostatky kontrolních nástrojů
	ANO	NE	
Soukromá sféra	2	0	chybná aplikace v praxi, absence postihu nepodnikajících fyzických osob
Veřejná sféra	1	1	V zákonu o odpadech chybí pojem nápravné opatření, absence postihu nepodnikajících fyzických osob, chybí v praxi fyzická kontrola nakládání s odpady, problematická kontrola porušení zákona z praktického hlediska nakládání s odpady
Profesní sféra	1	1	nedostatek provozní praxe, nedostatek kvalifikace, zkušeností úředníků

Graf 13: Četnost odpovědí na otázku č. 5

Zdroj: vlastní výzkum

Legislativa OH ČR má dostatečné kontrolní nástroje, problém je, ale v jejich nedostatcích. Respondent veřejné sféry za zásadní považuje, že zákon o odpadech postihuje formou sankcí pouze právnické osoby a podnikající fyzické osoby. Fyzické osoby nelze prakticky podle zákona o odpadech postihovat, teoreticky by je bylo možné postihovat a ukládat nápravná opatření podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.⁷⁷

⁷⁷ Gita Mühlová, samostatný odborný referent odpadového hospodářství Městského úřadu Tábor

Tabulka 6: Otázka č. 6

Plánují se nějaké změny ve stávající legislativě odpadového hospodářství?			
	Četnost		Plánované změny
	ANO	NE	
Soukromá sféra	2	0	Nový samostatný zákon o odpadech
Veřejná sféra	2	0	Novely, změny, nový zákon odpadech cca od roku 2014
Profesní sféra	2	0	Nový zákon o odpadech

Graf 14: Četnost odpovědí na otázku č. 6

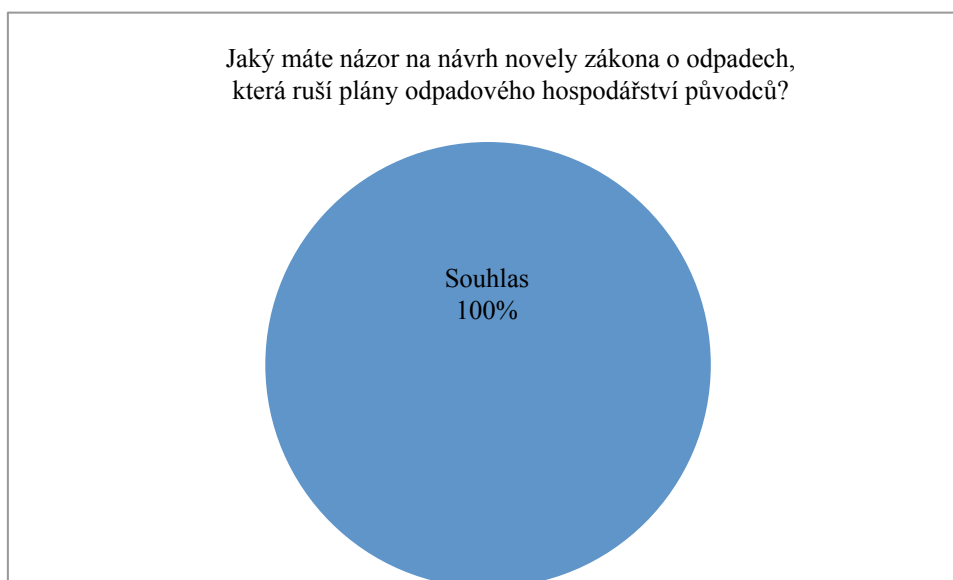
Zdroj: vlastní výzkum

Všichni respondenti zaznamenali přípravu novely zákona odpadech.

Tabulka 7: Otázka č. 7

Jaký máte názor na návrh novely zákona o odpadech, která ruší plány odpadového hospodářství původců?			
	Souhlas	Nesouhlas	Názor
Soukromá sféra	2	0	zbytečná administrativa, byrokracie, nulová vypovídací hodnota
Veřejná sféra	2	0	zcela zbytečné, těžko vyhodnotitelné, dodržování právně nepostižitelné
Profesní sféra	2	0	administrativní zátěž, formalismus, zbytečnost, nevyužívány

Graf 15: Četnost odpovědí na otázku č. 7

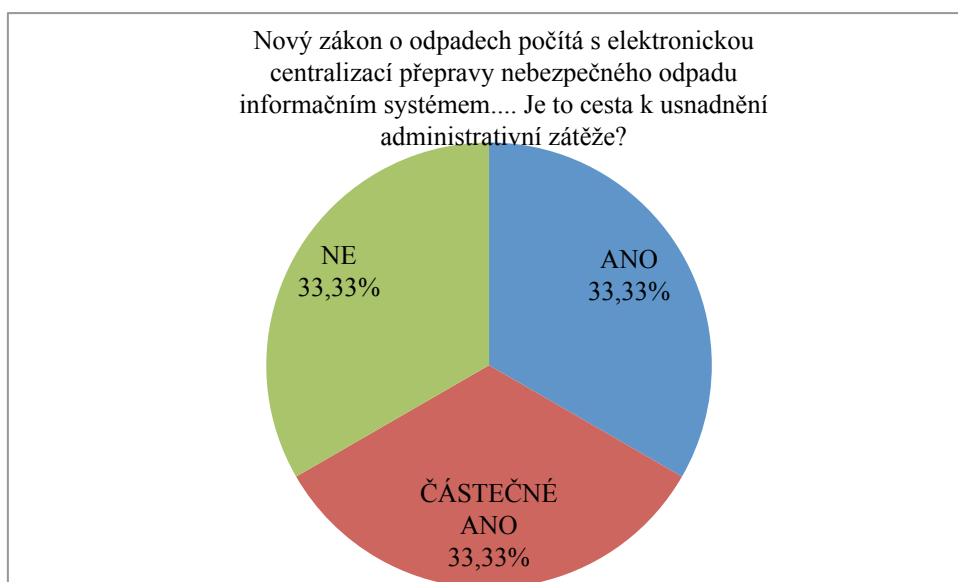
Zdroj: vlastní výzkum

Stoprocentní souhlas koresponduje s návrhem nového zákona, který ruší plány odpadového hospodářství původců. Praxe ověřila, že plány odpadového hospodářství původců neslouží ničemu, nemají vypovídací hodnotu a jsou podle současné platné legislativy právně nepostižitelné.

Tabulka 8: Otázka č. 8

Nový zákon o odpadech počítá s elektronickou centralizací přepravy nebezpečného odpadu informačním systémem.... Je to cesta k usnadnění administrativní zátěže?			
Četnost			
	ANO	ČÁSTEČNÉ ANO	NE
Soukromá sféra	1	1	0
Veřejná sféra	1	1	0
Profesní sféra	0	0	2

Graf 16: Četnost odpovědí na otázku č. 8

Zdroj: vlastní výzkum

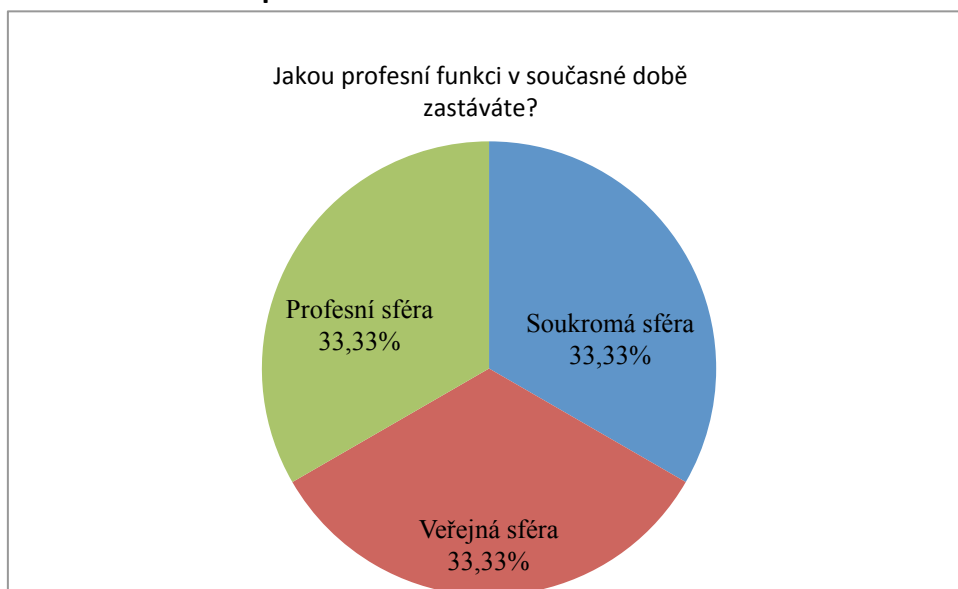
Profesní sféra, pro kterou je práce s informačním systémem předmětem služby, kterou provádí pro firmy nakládající s odpadem a původce odpadu, se shodla, že to není cesta k usnadnění administrativní zátěže. Respondent profesní sféry: „Nemyslím si, že to bude ulehčení. Vím, jak mají někteří podnikatelé problém pracovat s novými systémy. Systémy, pokud jsou centralizované, jsou nefunkční.“⁷⁸

⁷⁸ Ing. Olga Dlouhá, poradce v oblasti životního prostředí

Tabulka 9: Otázka č. 9

Jakou profesní funkci v současné době zastáváte?		
	Četnost	Funkce
Soukromá sféra	2	Manager jakosti environmentu firmy ASTON Regionální ředitel firmy AVE
Veřejná sféra	2	Samostatný odborný referent OH MÚ Tábor Vedoucí oddělení ochrany ČIŽP Č.B.
Profesní sféra	2	Soudní znalec, odborný poradce Poradce v oblasti ŽP

Graf 17: Četnost odpovědí na otázku č. 9

Zdroj: vlastní výzkum

Pro výzkum bylo určitě přínosné, že respondenti byli poměrně zastoupeni z řad soukromé, veřejné a profesní sféry.

10 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zpracovat charakteristiku komplexní úpravy odpadového hospodářství v rámci legislativy v našem právním řádu se začleněním norem evropského práva s důrazem na legislativní povinnosti specializované odborné firmy podnikající v oboru nakládání s odpady na území České republiky. Byla provedena analýza legislativy, zhodnocení současné právní úpravy odpadového hospodářství a nástin očekávaných změn. Záměrem praktické části této bakalářské práce byl popis právní úpravy v oblasti odpadového hospodářství České republiky z pohledu specializované odborné firmy podnikající v oboru nakládání s odpady na území celé České republiky. Cílem práce byla analýza legislativních požadavků a souvisejících potřeb firmy v problémové oblasti.

Samotné právní předpisy neochránějí životního prostředí před škodami vzniklými v důsledku nesprávného nakládání s odpady, nedůsledným předcházením jejich vzniku. Praxe odpadového hospodářství během 20 let od vydání prvních právních norem ukázala vztyčený ukazováček pro tvorbu zcela nového zákona o odpadech, který už bude mít zapracované požadavky EU. Je na místě eliminovat v důsledku rozvoje podnikání v ČR a posílení konkurenceschopnosti firem množství nadbytečných požadavků stávající environmentální legislativy převážně administrativního charakteru. Zmírnění či zrušení dosavadních povinností ukládaných subjektům nakládajícím s odpadem bude prospěšné především pro malé a střední podnikání. Nový zákon by tak měl zrušit zpracovávání plánu odpadového hospodářství, zrušení omezení počtu původců, provozoven, oprávněných osob, pro činnost odpadového hospodáře. Plán odpadového hospodářství se v praxi ukázal jako nadbytečný, neopodstatněný a není zakotven ani v právních předpisech EU. Zavedením elektronického informačního systému se zjednoduší evidence pro přepravu nebezpečných odpadů. Pro důsledné dodržování právních předpisů je nezbytná pravidelná celoplošná kontrola, která bude zajišťována centrálním informačním systémem, který především využijí pro svoji činnost orgány veřejné správy. Snížení administrativní zátěže a zároveň vzájemnost, propojenost a přehlednost na straně původců a oprávněných osob a na straně orgánů veřejné správy. Kontroly jsou pravidelně prováděny, ale represivní opatření následuje až po vzniku ohrožení životního prostředí. V rámci odpadového hospodářství spatřujeme poškozování, ohrožení životního prostředí zbytečnou těžbou primárních zdrojů a zbytečným ukládáním využitelných odpadů na skládky.

Statistika odpadů ČR, tedy mírný pokles v oblasti nakládání s odpady, dokazuje, že záměr právních předpisů – hierarchie vzniku odpadů – vlastní předcházení vzniku odpadů technologickými výrobními postupy, používání prvotních surovin při jejich využívání se snižuje či úplně eliminuje vznik vedlejšího produktu, a to odpadu. V praxi odborné firmy ASTON a z rostoucích kladných ekonomických výsledků a z výsledků kontrol prováděných ČIŽP je patrné, že nakládat s odpady v souladu s právními předpisy umožňuje získat dobrý ekonomický výsledek, na druhé straně jejich porušení vede obvykle k likvidaci firmy.

Výsledky kvalitativního výzkumu ověřily správnost či nesprávnost zvolených hypotéz. Zvolená hypotéza č. 1, že současná právní úprava odpadového hospodářství je nedostatečná, se výzkumem neověřila, respondenty je v převážné míře považována za dostatečnou. Všichni respondenti však spatřují v právní úpravě nedostatky jako složitost, nepřehlednost, komplikovanost, širokost, zbytečnou administrativu a byrokratičnost. Vyhovění současné právní úpravě je značně finančně náročné. Z důvodu nejednoznačného výkladu předpisů je těžce pochopitelná pro širší veřejnost i samotné původce odpadů. Nástroje k zlepšení je administrace elektronickou cestou, zjednodušení legislativy novým zákonem o odpadech, uvědomění společnosti o způsobech odstraňování odpadů, aby lidé znali i jiné způsoby a ne pouze skládky, s tím spojené podstatné zdražení odpadů na skládky a posílení lobbistických tlaků na povolování nových zařízení zejména spaloven odpadů a vyvíjení nových technologií zneškodňování odpadů. Výzkumem se ověřila hypotéza č. 2, že právní úprava odpadového hospodářství nevyhovuje požadavkům odborné veřejnosti pro neustále novelizace, změny v dlouholeté zavedené praxi, centralizace orgánů, s kterými musí subjekty komunikovat, do krajských úřadů, které pak rozhodují bez znalosti místních a praktických poměrů. Není návaznost zákona o odpadech se zákonem o vodách, stavebním zákonem. Zvolení hypotézy č. 3, že stávající právní úprava odpadového hospodářství má dostatečné kontrolní nástroje, se výzkumem ukázalo za správné. Aplikace kontrolních orgánů v praxi se ukázala ve větší míře chybná, v praxi naprosto chybí fyzická kontrola nakládání s odpady, kontrola je zaměřena jen na administraci odpadů, za kterou jsou ukládány sankce. Pracovníci veřejné sféry mají nedostatek provozní praxe, nedostatečnou kvalifikaci a zkušenosti. Samotní respondenti veřejné i soukromé sféry za zásadní považují, že zákon o odpadech postihuje formou sankcí pouze právnické osoby a podnikající fyzické osoby. Fyzické osoby tak nelze

prakticky podle zákona o odpadech postihnout, v teoretické rovině by bylo možné je postihovat a ukládat nápravná opatření podle zákona o přestupcích. Respondenti potvrdili správnost hypotézy č. 4, že zákon o odpadech je v souladu s evropským právem, ale hodnotí právní úpravu odpadového hospodářství ČR se začleněním evropského práva za velice přísnou, rigidní, chybnou implementaci evropského práva zákonodárci do práva ČR a tím způsobený následný nesoulad s jinými zeměmi EU, např. se sousedním Rakouskem. Respondenti „za dobré z Bruselu“ považují nový přístup k vedlejšímu produktu z výroby, kontrolu nad dovozem odpadů do ČR a zavedení pojmu vedlejší výrobek.

K naplnění hlavního cíle této práce, a to zhodnocení současné právní úpravy odpadového hospodářství, výrazně přispěly výsledky provedeného výzkumu v praktické části. Současná právní úprava je dostatečná, **hypotéza č. 1** se neověřila, ale právě kvůli obsáhlosti legislativy, která způsobuje nepřehlednost a komplikovanost v praxi, se připravuje nový zákon o odpadech. Požadavkům odborné veřejnosti nevyhovuje současná právní úprava, **hypotéza č. 2** byla ověřena za správnou. Je na místě poukázat, že odbornou veřejnost zatěžují neustále novelizace a změny v dlouholeté zavedené praxi. Dostatečnost kontrolních nástrojů ve stávající právní úpravě shledali všichni respondenti, poukázali však na absenci provozní praxe. **Hypotéza č. 3** byla ověřena také za správnou. Zákon o odpadech je v souladu s evropským právem. **Hypotéza č. 4** byla ověřena za správnou, soulad byl naplněn přijatou euronovelou v roce 2010.

Přislíbení lepších zítřků odborná veřejnost očekává od dlouhou dobu připraveného ve spolupráci s odbornou veřejností nového již samostatného zákona o odpadech.

11 Seznam použitých zdrojů

1. DAMOHORSKÝ, M. a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7.
2. FILDÁN, Z. *Povinnosti firem v podnikové ekologii*. 5. vydání. Tachov: ENVI GROUP, 2010. ISBN 978-80-904215-5-4.
3. HŘEBÍČEK, J. a kol. *Integrovaný systém nakládání s odpady na regionální úrovni*. 1. vydání. Brno: Littera, 2009. ISBN 978-80-85763-54-6.
4. JIRÁSKOVÁ, I., SOBOTKA, M. *Zákon o odpadech s vysvětlivkami a prováděcí předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2005. ISBN 80-7201-561-3.
5. KURAŠ, M. a kol. *Odpadové hospodářství*. 1. vydání. Chrudim: Vodní zdroje Ekomonitor, 2008. ISBN 978-80-86832-34-0.
6. ŘÍMANOVÁ, D. *Zákon o odpadech č. 185/2001 Sb. včetně prováděcích předpisů s komentářem*. 2. vydání. Praha: POLYGON, 2002. ISBN 80-7273-060-6.
7. TICHÁ, T. a kol. *Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí*. 1. vydání. Praha: ABF – nakladatelství ARCH, 2004. ISBN 80-86165-95-7.

Oficiální dokumenty

ČR. Zákon č. 185/2001 Sb. ze dne 15.5.2001 o odpadech a o změně některých dalších zákonů

ČR. Zákon č. 477/2001 Sb. ze dne 4.12.2001 o obalech a o změně některých zákonů

ČR. Zákon č. 76/2002 Sb. ze dne 5. února 2002 o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů

ČR. Nařízení vlády č. 197/2003 Sb. ze dne 1.7.2003 o Plánu odpadového hospodářství České republiky

ČR. Vyhláška č. 381/2001 Sb. Ministerstva životního prostředí ze dne 17.10.2001, kterou se stanoví Katalog odpadů, Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu, dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů)

ČR. Vyhláška č. 383/2001 Sb. Ministerstva životního prostředí ze dne 17.10.2001 o podrobnostech nakládání s odpady

ČR. Vyhláška č. 376/2001 Sb. ze dne Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zdravotnictví ze dne 17.10.2001 o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů

ČR. Zákon č. 282/1991 Sb. ze dne 19.6.1991 o České obchodní inspekci a její působnosti v ochraně lesa

Článek v seriálové publikaci

1. Havránková, V. Vývoj odpadového hospodářství v posledních 20 letech a role odborného tisku. *Odpadové fórum*, č. 7-8/2010, s. 14
2. Příprava nového zákona o odpadech. *Odpady*, č. 6/2011, s. 7

Internetové zdroje

1. *O nás: Organizační struktura* [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.cizp.cz/O-nas/Organizacni-struktura>>.
2. *O nás: Podávání opravných prostředků proti rozhodnutí ČIŽP* [online]. Praha: Česká inspekce životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-20]. Dostupný z <<http://www.cizp.cz/O-nas/Podavani-opravnych-prostredku-proti-rozhodnuti-CIZP>>.
3. *Senátní tisk č. 274: Návrh senátního návrhu zákona senátora Jiřího Žáka a dalších, kterým se mění zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů* [online]. Praha: Senát parlamentu ČR 8 s. (PDF). [cit. 2011-08-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?action=detail&value=2667>>.
4. *Témata: Odpadové hospodářství* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-09-10]. Dostupný z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi>.
5. *Dokumenty: Rozšířené teze odpadového hospodářství v ČR* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 52 s. (PDF). [cit. 2011-09-10]. Dostupný z WWW: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/rozvoj_odpadoveho_hospodarstvi/\\$FILE/MZP_OODP-Rozsirene_teze_FINAL-101026.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/rozvoj_odpadoveho_hospodarstvi/$FILE/MZP_OODP-Rozsirene_teze_FINAL-101026.pdf)>.

6. *Odpadové hospodářství: Plán odpadového hospodářství* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 67 s. (PDF) [cit. 2011-9-10]. Dostupný z WWW: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plan_odpadoveho_hospodarstvi/\\$FILE/oodp-POH_CR_kompletni_dokument_2003.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plan_odpadoveho_hospodarstvi/$FILE/oodp-POH_CR_kompletni_dokument_2003.pdf)>.
7. *Integrovaný registr znečišťování IRZ* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-30]. Dostupný z WWW: <[http://www.cenia.cz/web/www/webpub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGRHB06](http://www.cenia.cz/web/www/webpub2.nsf/$pid/MZPMSFGRHB06)>.
8. *ISPOP* [online]. Praha: Česká agentura životního prostředí. 1 s. [cit. 2011-10-30]. Dostupný z WWW: <[http://www.cenia.cz/web/www/webpub2.nsf/\\$pid/CENMSG0S9Y7O](http://www.cenia.cz/web/www/webpub2.nsf/$pid/CENMSG0S9Y7O)>.

12 Přílohy

1 Struktura rozhovoru

1/ Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná? Spatřujete v ní nějaké nedostatky? Pokud ano, co je nutné zlepšit?

2/ Jak hodnotíte právní úpravu odpadového hospodářství ČR v souladu s právem EU?

3/ Představuje současná právní úprava odpadového hospodářství náročnost administrativy pro malé a střední podnikání?

4/ Vyhovuje současná právní úprava odpadového hospodářství subjektům podnikajícím v oblasti životního prostředí? V čem vidíte případný problém?

5/ Má současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečné kontrolní nástroje?

6/ Plánují se nějaké změny ve stávající legislativě odpadového hospodářství?

7/ Jaký názor máte na návrh novely zákona o odpadech, která ruší plány odpadového hospodářství původců?

8/ Nový zákon o odpadech počítá s elektronickou centralizací přepravy nebezpečného odpadu informačním systémem.... Je to cesta k usnadnění administrativní zátěže?

9/ Jakou profesní funkci v současné době zastáváte?

2 Přepisy strukturovaných rozhovorů

Respondent Ing. Martin Riant, soukromá sféra

1/ *Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná? Spatřujete v ní nějaké nedostatky? Pokud ano, co je nutné zlepšit?*

Je problém v souběhu legislativy a tím složitostí nakládání s odpady s legislativní čistotou, konkrétně: jednu skupinu souběžných předpisů tvoří – stavební zákon a stavební normativy (zeminy, recykláty ze stavebních sutí, elektrárenský popílek a strusky versus o zákon o odpadech; druhou skupinou je zákon o vodách (kaly z ČOV a septiků a žump, odpadní vody) versus zákon o odpadech; a třetí důležitou skupinou veterinární předpisy (nevhodné suroviny ke spotřebě, VŽP – vedlejší živočišné produkty, kaly z živočišné výroby) versus zákon o odpadech.

Odpadová legislativa je v současné době velmi široká, nepřehledná a komplikovaná a málokdo může říci, že se v ní vyzná. Žádáme často coby odborná firma MŽP o stanovisko, neexistují výklady legislativních předpisů a až na výjimky ani metodické pokyny. Kontrolní orgány v předpisech „plavou“, stejně jako podnikatelé. Producenti odpadů jsou zahlceni zbytečnou administrativou, k příkladu dám Plán odpadového hospodářství (POH) původců bez jakéhokoliv rozumového přínosu nebo dopadu na životní prostředí a trvale udržitelný rozvoj.

Je nutné environmentální legislativu zjednodušit a zpřehlednit, protože složitost předpisů pouze komplikuje provoz a vytváří zbytečné prostředí pro umělou zaměstnanost bez ekonomického efektu, zejména ve státní správě. Konkrétním nástrojem je administrace elektronickou cestou. Dalším pozitivním krokem by bylo podstatné zdražení poplatků za ukládání odpadů na skládky a posílit lobbistické tlaky na povolování nových zařízení, zejména spaloven odpadů.

2/ *Jak hodnotíte právní úpravu odpadového hospodářství ČR v souladu s právem EU?*

Odpovídající legislativa vychází v obecné rovině z evropských předpisů s rozdílem tzv. „české byrokratické“. Také se to dá nazvat, že jsem „papežtější než papež“. To, co je v zemích EU považováno za obchodní komoditu, to jest, že je zde jasný ekonomický potenciál, nikoliv odpad (např. druhotné suroviny – papír, plasty, kovy, dřevo, vytěžená zemina nebo sedimenty z vodních toků a nádrží, recyklovatelné stavební odpady apod.) je a priori v ČR považováno za odpad.

A jakmile je něco odpadem, už nelze vzít zpět a odpadem prostě bude navěky. Nicméně v současné době nastaly s poslední novelou zákona první změny v těchto přístupech, např. vedlejší produkt z výroby, takže se dají očekávat lepší zítřky. Problémem stále zůstává pojetí odpadu coby vstupní suroviny do výroby dle § 14 odst. 2 zákona o odpadech, tedy předání odpadu nikoliv do zařízení s provozním řádem schváleného krajským úřadem. Neexistuje v současné době žádný metodický předpis nebo lidově řečeno nástroj, za jakých podmínek lze výše uvedené použít a kdy to možné není.

3/ *Představuje současná právní úprava odpadového hospodářství náročnost administrativy pro malé a střední podnikání?*

Ano, minimálně co se týká administrace nebezpečných odpadů a plánů odpadového hospodářství, viz předchozí otázka č. 1, označování odpadů a požadavky např. na jejich třídění bez souvislostí s vývojem trhu s odpady alespoň v národním měřítku.

4/ *Vyhovuje současná právní úprava odpadového hospodářství subjektům podnikajícím v oblasti životního prostředí? V čem vidíte případný problém?*

Subjekty podnikající v oblasti životního prostředí je velmi široký pojem. Podle zákona o odpadech je povinností všech subjektů bez ohledu na obor podnikání postarat se o své odpady, tedy je správně zařadit, označit je odpovídajícím způsobem a předat je osobám oprávněným. Jinak odpověď zaměstnanec odborné firmy, tj. v čem já sám vidím problémy současné legislativy, jsem zodpověděl k otázce č. 1.

5/ *Má současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečné kontrolní nástroje?*

Domnívám se, že ČIŽP má k dispozici podle zákona či zákonů dostatek kontrolních nástrojů, nicméně ne vždy jsou aplikovány ty správné a správným směrem. Je věnováno více prostoru kontrole „papírů“ než vlastnímu řešení a způsobům odstraňování nebo využívání odpadů.

To znamená konkrétním procesům (shromažďování, přeprava a konečné nakládání s odpady) a jejich dopadu na jednotlivé složky prostředí – ovzduší, vodu, půdní prostředí. Jiným problémem jsou např. znečišťovatelé, kteří oficiálně nepodnikají (nemají živnostenské oprávnění), kteří ale většinou na velkých plochách znečišťují životní prostředí. Na mysli mám zejména opraváře vozidel s autovrakovišti bez jakéhokoliv zajištění. Většina restriktivních opatření, sankcí a kontrol je v environmentálních předpisech vázána na podnikající osoby – právnické osoby a živnostníky (OSVČ).

6/ *Plánují se nějaké změny ve stávající legislativě odpadového hospodářství?*

Plánují se velké změny zákona (možná i rozdělení zákona do dvou základních předpisů) vč. jeho prováděcích předpisů. Jak budou nakonec přijaty a v jaké podobě bude zákon schválen, se teprve uvidí. V současné době byl nový zákon po obrovské množství připomínek vrácen ministerstvu k přepracování.

7/ *Jaký názor máte na návrh novely zákona o odpadech, která ruší plány odpadového hospodářství původců?*

Souhlasím se zrušením POH původců, je to zbytečná administrativa bez praktického opodstatnění.

8/ *Nový zákon o odpadech počítá s elektronickou centralizací přepravy nebezpečného odpadu informačním systémem.... Je to cesta k usnadnění administrativní zátěže?*

Podle mě částečná, je to cesta správným směrem, i když sám nevím, jak bude elektronická centralizace nebezpečných odpadů prováděna a zda-li se opravdu nebude muset tisknout a potvrzovat.

9/ *Jakou profesní funkci v současné době zastáváte?*

Zastávám funkci manažera jakosti a environmentu firmy ASTON

Respondent Mgr. Marcel Benda, soukromá sféra

1/ *Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná? Spatřujete v ní nějaké nedostatky? Pokud ano, co je nutné zlepšit?*

Ne není, je dle mého názoru příliš byrokratická a složitá.

2/ *Jak hodnotíte právní úpravu odpadového hospodářství ČR v souladu s právem EU?*

Oproti jiným státům EU příliš byrokracie – evidenční list nebezpečného odpadu, základní popis odpadu, zjednodušený popis odpadu, pokyny pro případ nehody, list ADR atd., např. v Rakousku je vše daleko jednodušší.

3/ *Představuje současná právní úprava odpadového hospodářství náročnost administrativy pro malé a střední podnikání?*

Určitě ano.

4/ *Vyhovuje současná právní úprava odpadového hospodářství subjektům podnikajícím v oblasti životního prostředí? V čem vidíte případný problém?*

Dle mého názoru platí, že méně je často někdy více. Prospělo by zjednodušení, méně papírování, jasné znění paragrafů. Výklad současného zákona je v mnoha případech nejednoznačný.

5/ *Má současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečné kontrolní nástroje?*

Kontrolní nástroje jsou dostatečné, ať se jedná o odbory životního prostředí ve městech, na krajském úřadě tak i ČIŽP.

6/ *Plánují se nějaké změny ve stávající legislativě odpadového hospodářství?*

Ano, chystá se zcela nový zákon.

7/ *Jaký názor máte na návrh novely zákona o odpadech, která ruší plány odpadového hospodářství původců?*

Plány odpadového hospodářství původců patří dle mého názoru do byrokratických záležitostí. Stejně mají nulovou vypovídací hodnotu o tom, co se ve skutečnosti s těmi odpady děje.

8/ *Nový zákon o odpadech počítá s elektronickou centralizací přepravy nebezpečného odpadu informačním systémem.... Je to cesta k usnadnění administrativní zátěže?*

Je to jedna z cest zjednodušení a snížení administrativní zátěže, další musí následovat.

9/ *Jakou profesní funkci v současné době zastáváte?*

Regionální ředitel firmy AVE

Respondent Josef Bláha, veřejná sféra

1/ *Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná? Spatřujete v ní nějaké nedostatky? Pokud ano, co je nutné zlepšit?*

Současná právní úprava odpadového hospodářství je zcela dostatečná. Vyhovět v oblasti odpadového hospodářství současné legislativě je finančně zcela náročné.

2/ *Jak hodnotíte právní úpravu odpadového hospodářství ČR v souladu s právem EU?*

Právní úprava odpadového hospodářství ČR je v souladu s právem EU.

3/ *Představuje současná právní úprava odpadového hospodářství náročnost administrativy pro malé a střední podnikání?*

Pro malé a střední podnikání je administrativa odpadového hospodářství značně náročná, bez ekologického poradce se žádný malý podnikatel neobejde.

4/ *Vyhovuje současná právní úprava odpadového hospodářství subjektům podnikajícím v oblasti životního prostředí? V čem vidíte případný problém?*

Pro právní subjekty podnikající v oblasti životního prostředí je současná legislativa odpovídající. Dodržet všechna ustanovení legislativy na úseku odpadového hospodářství vyžaduje značné zkušenosti a značné finanční náklady.

5/ *Má současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečné kontrolní nástroje?*

V současné době je v platnosti několik zákonů v oblasti odpadového hospodářství. Kontrolní nástroje jsou dostatečné. Kontrolu plnění legislativy zajišťuje odbor ČIŽP a odbory životního prostředí městských úřadů.

6/ *Plánují se nějaké změny ve stávající legislativě odpadového hospodářství?*

Připravují se změny a novely legislativy, konkrétně zatím lze specifikovat nový zákon o odpadech.

7/ *Jaký názor máte na návrh novely zákona o odpadech, která ruší plány odpadového hospodářství původců?*

Zrušení je zcela v pořádku.

8/ *Nový zákon o odpadech počítá s elektronickou centralizací přepravy nebezpečného odpadu informačním systémem.... Je to cesta k usnadnění administrativní zátěže?*

Ano.

9/ *Jakou profesní funkci v současné době zastáváte?*

Vedoucí oddělení odboru ochrany vod ČIŽP České Budějovice

Respondent Gita Mühlová, veřejná sféra

1/ *Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná? Spatřujete v ní nějaké nedostatky? Pokud ano, co je nutné zlepšit?*

Není dostatečná. Vzhledem k neustálé novelizaci je velice nepřehledná, nejednoznačná, těžce pochopitelná pro širší veřejnost – tím i pro samotné původce odpadů.

2/ *Jak hodnotíte právní úpravu odpadového hospodářství ČR v souladu s právem EU?*

Některé převzaté normy a postupy aplikované na naše české podmínky nejsou zbytečné – vedlejší výrobek, bioodpady (částečně), některé jsou zbytečnou komplikací – zpětný odběr – dvojitá existence vykazování – odpad/vybraný odpad, vybraný výrobek. Normy EU nepředstavují ve většině případů zjednodušení a zprůhlednění, ale spíše nejednoznačnost a komplikace v praktickém využití. Neznamena to, že by předpisy EU byly špatné, nebo chybné, jde spíše o to, jak jsou našimi zákonodárci implementovány do našich zákonů.

3/ *Představuje současná právní úprava odpadového hospodářství náročnost administrativy pro malé a střední podnikání?*

Ne.

4/ *Vyhovuje současná právní úprava odpadového hospodářství subjektům podnikajícím v oblasti životního prostředí? V čem vidíte případný problém?*

Z hlediska nakládání s odpady dochází ke změnám v již zavedené dlouholeté praxi tím, že z režimu zákona vypadáva ze sledování velká oblast odpadů nebezpečných – dokonce podle dřívější legislativy zvlášť nebezpečných – oleje, elektro zařízení – zářivky, baterie včetně autobaterií atd. Přičemž ustanovení platná pro zpětný odběr těchto výrobků i pro kontrolu, jak je s nimi

nakládáno, jsou dle mého mínění zcela nedostatečná. Naopak zcela nesmyslně se zvyšují v některých případech požadavky na sledování procesů nakládání s výkopovou zemínou, proto také většina končí zcela bezdůvodně na skládkách, se stavební sutí – metodický pokyn MŽP – o provádění kontrol znalci (s atestací) před započítáním demoličních prací + požadavek na další využívání stavební sutě pouze po úpravě, v pokud možno schválených a povolených zařízeních (velice náročné na přepravu). A v další řadě zejména pro podnikající v oblasti ŽP, a to centralizace orgánů, se kterými musí komunikovat, do krajských úřadů, které pak rozhodují bez znalosti místních, praktických poměrů – což je obtížné hlavně pro menší a střední podnikatele.

5/ Má současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečné kontrolní nástroje?

Jednoznačně nemá. Zákon o odpadech postihuje formou sankcí pouze právnické osoby nebo fyzické osoby oprávněné k podnikání. Fyzické osoby jako takové by teoreticky bylo možné postihovat a ukládat nápravná opatření podle zákona o přestupcích. Zákon o odpadech nemá nebo neuvádí pojem „nápravné opatření“. Pokud kontrolní orgán zjistí porušení příslušných povinností, zahajuje řízení o uložení pokuty, a to vždy. Už sám tento mechanismus je demotivující pro správní orgány. Zpravidla je rovněž velice problematické v praxi dokázat konkrétní porušení zákona z praktického hlediska nakládání s odpady. Proto jsou sankce ukládány většinou za banální prohřešky spíše z hlediska „papírového“ porušení zákona, jako je vedení evidence, vyplňování přepravních listů, datum a forma odevzdávání ročních hlášení o produkci a nakládání s odpady apod. Zde lze uložit sankce i provést kontrolu jednoznačně. V praxi při skutečné fyzické kontrole nakládání s odpady už i vzhledem k nejednoznačným výkladům základních pojmů a povinností uvedených v zákoně to tak jednoduché není.

6/ Plánují se nějaké změny ve stávající legislativě odpadového hospodářství?

Ano, je připraven nový zákon o odpadech s platností cca od roku 2014.

7/ Jaký názor máte na návrh novely zákona o odpadech, která ruší plány odpadového hospodářství původců?

Souhlasím, odpadové plány původců jsou zcela zbytečné, těžko vyhodnotitelné a jejich dodržování právně nepostižitelné.

8/ Nový zákon o odpadech počítá s elektronickou centralizací přepravy nebezpečného odpadu informačním systémem.... Je to cesta k usnadnění administrativní zátěže?

Pokud není ověřeno v praxi, nelze se jednoznačně vyjádřit – v některých fázích jednoznačně ano – rozesílání, vyplňování..... a ve fázi kontrolní

9/ Jakou profesní funkci v současné době zastáváte?

Samostatný referent odpadového hospodářství Městského úřadu Tábor

Respondent Ing. Olga Dlouhá, profesní sféra

1/ Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná? Spatřujete v ní nějaké nedostatky? Pokud ano, co je nutné zlepšit?

Myslím si, že povinnosti původců jsou dostatečně právně zajištěny. Problém je v nakládání s některými specifickými odpady (chemikálie – anorganické, organické, těžké kovy), se způsoby nakládání s odpady – skutečné odstranění odpadů – myslím, že nefunguje. Problém je i s odstraňováním kapalných odpadů. Nutné je vyvíjet nové technologie odstraňování odpadů, uvědomit společnost o způsobech odstraňování odpadů tak, aby lidé znali i jiné způsoby a ne pouze skládky.

2/ Jak hodnotíte právní úpravu odpadového hospodářství ČR v souladu s právem EU?

Některé právní povinnosti, které chrání ČR před dovozem odpadů na naše území, jsou velkým plusem, některé další by bylo lépe předělat ve smyslu povinností v jiných zemích.

3/ Představuje současná právní úprava odpadového hospodářství náročnost administrativy pro malé a střední podnikání?

Pro začínající podnikatele je legislativa nejen odpadového hospodářství, ale celého životního prostředí zcela zmatený nepochopitelný systém. Pro ostatní, kteří jsou již částečně obeznámeni, je to určitá zátěž, ale myslím, že celkem zvládnutelná a systém ISPOP zpočátku nejasný, je již nyní pohodlným prostředníkem pro plnění ročních hlášení.

4/ *Vyhovuje současná právní úprava odpadového hospodářství subjektům podnikajícím v oblasti životního prostředí? V čem vidíte případný problém?*

Je to trochu zmatek, který na sebe nenavazuje a některé odbory ani ve svých vyjádřeních neupozorní na případné další povinnosti. Chybí návaznosti mezi stavebním zákonem a zákonem o vodách, spojitostí mezi ADR proti chemickým látkám a odpadům. Návaznost mezi zákonem o vodách a zákonem o odpadech je dlouhodobý problém. Dalším problémem je neustálá aktualizace předpisů, nové aktualizace nejsou na stránkách MŽP, chybí připravované dokumenty apod.

5/ *Má současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečné kontrolní nástroje?*

Z mého pohledu myslím, že ano. Problém je v individuálním posuzování problémů a v posuzování skutečného problému. Pokud původce nakládá ročně např. s 500 t nebezpečného odpadu a vše je správně zajištěno, není motivující pokutovat jej za banánovou slupku v komunálním odpadu. Myslím, že kontrolním orgánům chybí provozní praxe.

6/ *Plánují se nějaké změny ve stávající legislativě odpadového hospodářství?*

Ano, plánuje se nový zákon, plánuje se odlehčení povinností právě pro malé a střední podnikatele.

7/ *Jaký názor máte na návrh novely zákona o odpadech, která ruší plány odpadového hospodářství původců?*

Vzhledem k tomu, že vím, že původci odpadů s POH nepracují, vyhodnocování je pro ně další administrativní zátěž a zpracovávání POH bylo převážně externí, tuto novelu vítám.

8/ *Nový zákon o odpadech počítá s elektronickou centralizací přepravy nebezpečného odpadu informačním systémem.... Je to cesta k usnadnění administrativní zátěže?*

Tato informace je mi známa a nemyslím si, že to bude ulehčení. Víím, jak mají někteří podnikatelé problémy pracovat s novými systémy. Systémy pokud jsou centralizované, jsou nefunkční, někteří původci do dnešního dne neví, co je EPNO a veškeré povinnosti za ně zajišťuje oprávněná osoba. Tvůrci zákona by měli více naslouchat provozovatelům, oprávněným osobám, původcům.

9/ *Jakou profesní funkci v současné době zastáváte?*

Jedná se o pozici poradce v oblasti životního prostředí – poradenství v oblasti zákona o odpadech, ovzduší, chemických látkách. Zajišťuji pro původce a provozovatele jejich povinnosti, komunikuji se správnými a kontrolními orgány, zastupuji původce a provozovatele při jednání se správnými a kontrolními orgány.

Respondent Ing. Michael Barchánek, profesní sféra

1/ *Je podle Vás současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečná? Spatřujete v ní nějaké nedostatky? Pokud ano, co je nutné zlepšit?*

Podle mého názoru je úprava zbytečně rozsáhlá, zbytečně podrobná, občas s věcnými vadami – především v podzákoných předpisech. Nedostatků je celá řada. Jako příklad si dovoluji uvést skutečnost, že i v případě zcela drobného provinění jen administrativního charakteru nelze neuložit pokutu, jako tomu je při splnění určitých podmínek například v zákoně o vodách. Dalším příkladem může být katalog odpadů, který obsahuje položky, jež jsou v přímém rozporu se zákonem o vodách nebo některé definiční nejasnosti nebo nepřesnosti ze zákona či vyhlášek, které mohou mít v konkrétních kauzách až fatální následky.

2/ *Jak hodnotíte právní úpravu odpadového hospodářství ČR v souladu s právem EU?*

Naše právní úprava musí být v zásadních věcech v souladu nebo může být přísnější. Nejsem odborník na právo EU, takže konkrétní porovnání nedokážu udělat, ale z vlastních zkušeností víím, že naše odpadové právo a především jeho chápání a výklad některých ustanovení je velice rigidní a mnohé dobré věci, které do systému zavádějí zdravý rozum, přišly z Bruselu. Takže tradiční odkazy některých našich úředníků na „bruselský diktát“ jsou velmi často nepravdivé.

3/ *Představuje současná právní úprava odpadového hospodářství náročnost administrativy pro malé a střední podnikání?*

Jsem toho názoru, že pořádek musí být. Je pochopitelně otázkou, zda současný rozsah administrativních povinností je přiměřený, tedy není-li příliš přísný. Umím si představit jeho omezení, ale v tom nevidím největší problém. Ten spatřuji spíše v tom, zda ty hory papíru, které jsou vyprodukovány, vůbec k něčemu slouží. Teda zda je tady někdo, v našem případě ten úřad,

kterému jsou zasílány, kdo s nimi následně pracuje. A zda podle nich případně rozhoduje. Administrativní práce v souvislosti s odpady jsou sice zatěžující, ale pokud budou naše evidence a hlášení pracovat jen se skutečnými odpady, které mohou ohrozit životní prostředí a nikoli se vším, co se úředníkovi jako odpad jeví, potom je třeba se tomu podřídit. Navíc se tato práce dá koupit jako služba u specializovaných firem.

4/ Vyhovuje současná právní úprava odpadového hospodářství subjektům podnikajícím v oblasti životního prostředí? V čem vidíte případný problém?

Vznikem odpadových předpisů vznikla nová oblast podnikání, to je nepochybné, i když popeláři byli vždy. Tak jako některá řemesla zanikají, krupaře či dráteníka dnes již nenajdete, tak jiná vznikají. Rozdíl je jen v tom, že tato nová disciplína nevznikla z potřeby občanů (pro ty sloužili ti popeláři), ale z vůle státu tím, že vydal obecně závazné předpisy. Tím nechci říci, že v době městských aglomerací, koncentrovaného výrobního sektoru a celosvětového dopravního propojení není těchto služeb včetně státního dozoru třeba. Co je naopak třeba říci, je to, že zatímco podnikatelské prostředí u popeláře či dráteníka je tvořeno především trhem, tedy nabídkou a poptávkou, u podnikání v oblasti odpadů hraje významnou roli stát, který tuto činnost reguluje vydáváním speciálně obecně závazných předpisů a zajišťuje jejich plnění. Což je v podnikání nový prvek, který vyžaduje i nové přístupy k podnikatelskému úspěchu. A o jejich mravnosti, říkejme té činnosti třeba lobbying, nejsem zcela přesvědčen, a to je ten problém.

5/ Má současná právní úprava odpadového hospodářství dostatečné kontrolní nástroje?

Máte-li na mysli kontrolu řádné aplikace této právní úpravy v praxi, potom se obávám, že ne. Především proto, že právní úprava je velmi složitá, je dílčími novelami neustále doplňována a její součástí je celá řada prováděcích předpisů. Tato složitost a nedokonalost vyžaduje od správních úředníků a pracovníků kontroly maximální kvalifikaci a zkušenost, které se jim zhusta nedostává. Důvody jsou dílem v pracovnících samotných, dílem v systému dozoru. Výsledkem je na jedné straně zbytečné trápení drobných subjektů při porušení, často i zdánlivém, jakékoli maličkosti, která objektivně nemůže mít žádný vliv na ochranu ŽP. A na straně druhé stav, kdy pro „omezenou akčnost složek státu“ nelze vyloučit i takové nakládání s odpady, které představuje významné nebezpečí jak pro ŽP, tak i ekonomické, ale zcela uniká pozornosti.

6/ Plánují se nějaké změny ve stávající legislativě odpadového hospodářství?

Ano, nový zákon, ale myslím, že už jich bylo více než dost.

7/ Jaký názor máte na návrh novely zákona o odpadech, která ruší plány odpadového hospodářství původců?

Plány odpadového hospodářství u původců odpadů jsem vždy považoval za zbytečnost. Přesněji za zbytečnost a formalismus v té formě a s tou závazností, s jakou byly sestavovány a využívány. Což neznamená, že by si původce odpadů neměl podle vlastního uvážení dělat přiměřenou dokumentaci i o své výrobní činnosti v nejširším slova smyslu a způsobem jemu vyhovujícím se o své odpady starat. A mělo by být věcí dozorových orgánů, aby objektivně posoudily, zda takto vedeným dokumentem naplňuje přiměřeným způsobem povinnosti, které mu zákon ukládá. Případně tím, že ho nemá vůbec, nemůže některých povinnostem dostát. Takže zrušením plánů odpadového hospodářství by měla nastat situace, kdy bude třeba činnost u původců hodnotit hlouběji než tím, zda přesně formalizovaný dokument obsahuje všechny povinné „kapitoly“.

8/ Nový zákon o odpadech počítá s elektronickou centralizací přepravy nebezpečného odpadu informačním systémem.... Je to cesta k usnadnění administrativní zátěže?

Pokud jde jen o přepravu a jen nebezpečného odpadu, potom je cílem spíše taková centralizace, která dále minimalizuje případy, kdy může skutečně nebezpečný odpad „vyjít z evidence“ se všemi neblahými následky. A to buď z důvodů prostého opomenutí či nepořádku nebo s úmyslem se takového odpadu zbavit většinou z finančních důvodů jinak než řádně.

9/ Jakou profesní funkci v současné době zastáváte?

Odborný poradce a jsem jmenován soudním znalcem Ministerstva spravedlnosti

